

طرح مشاغل عمومی حمایت از بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی (زیر ۴ سال)

بسم الله الرحمن الرحيم

طرح مشاغل عمومی
حمایت از بیکاران دارای تحصیلات
دانشگاهی
(زیر ۴ سال)

تهیه شده در:
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
معاونت رفاه اجتماعی
دفتر مطالعات رفاه اجتماعی

تابستان ۱۴۰۱

اللَّهُ اللَّهُ فِي الطَّبَقَةِ السُّفْلَى مِنَ الَّذِينَ لَا حِيلَةَ لَهُمْ،

خدا را خدا را در طبقه پایین اجتماع، از آنان که راه چاره ندارند،

مِنَ الْمَسَاكِينِ وَالْمُحْتَاجِينَ وَأَهْلِ الْبُؤْسَى وَالزُّمْنَى،

و از کارافتادگان و نیازمندان و دچارشدگان به زیان و سختی و صاحبان امراضی که از پا درآمده‌اند،

فَإِنَّ فِي هَذِهِ الطَّبَقَةِ قَانِعًا وَمُعْتَرًا.

در میان اینان کسانی هستند که روی سؤال و اظهار حاجت دارند و کسانی که عفت نفسشان مانع از سؤال است.

وَاحْفَظْ لِلَّهِ مَا اسْتَحْفَظَكَ مِنْ حَقِّهِ فِيهِمْ.

بنابراین آنچه را که خداوند در مورد آنان از حفظ حقوق از تو خواسته به حفظ آن پرداز.

امام علی (ع) (فرازهایی از نامه ۵۳ نهج البلاغه)

طرح مشاغل عمومی حمایت از بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی (زیر ۴ سال)

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، معاونت رفاه اجتماعی، دفتر مطالعات رفاه اجتماعی

تهیه و تدوین: زهرا اکاویانی، زهرا غریب نواز

نویسنده: زهرا غریب نواز

ناظر علمی: سید هادی موسوی نیک، تقی طزری

همکار: گل‌نوش شریفان، محمدصابر پهلوان

ناظر اجرایی: مریم واحدی

صفحه آرا: پیمان مقدم

ویراستار: ایمان نظری صباد

کلمات کلیدی: مشاغل عمومی، بیکاران تحصیل کرده، کمک معیشتی، دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل

تابستان ۱۴۰۱

تمام حقوق اثر برای وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی محفوظ است.

نشانی: خیابان آزادی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، معاونت رفاه اجتماعی، دفتر مطالعات رفاه اجتماعی

تلفن: ۶۴۴۹۲۸۴۳ فاکس: ۶۴۴۹۲۶۳۷

فهرست

خلاصه مدیریتی	۹
بخش اول:	۱۱
۱. مقدمه	۱۱
۲. برنامه اشتغال عمومی چیست؟	۱۲
۱،۲. دیدگاه‌های مختلف در ارتباط با اجرای برنامه‌های اشتغال عمومی	۱۳
۲،۲. انتخاب جامعه هدف در برنامه اشتغال عمومی	۱۴
۳. مستندات قانونی	۱۴
۳،۱. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی	۱۴
۳،۲. سند چشم‌انداز توسعه کشور در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی	۱۵
۳،۳. قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی	۱۵
۳،۴. آیین‌نامه چتر ایمنی رفاه اجتماعی (مصوب مورخ ۱۳۸۳، ۱۱، ۱۷ هیئت وزیران)	۱۵
۳،۵. سند کاهش فقر و هدفمندکردن یارانه‌ها (مصوب هیئت وزیران)	۱۵
۴. تحلیل موقعیت بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی، زیر ۴۰ سال در ایران	۱۶
بخش دوم: چارچوب اصلی طرح مشاغل عمومی، حمایت از بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی (زیر ۴۰ سال)	۱۹
۵. اهداف اصلی طرح	۱۹
۶. ابزارهای حمایتی	۲۰
۷. کلیت طرح حمایت	۲۰
۸. بازیگران اصلی طرح	۲۱
۹. مراحل اصلی طرح	۲۲
۹،۱. نیازسنجی و شناسایی اولیه دانش‌آموزان گروه هدف	۲۷
۹،۲. جلب همکاری وزارت آموزش و پرورش و سایر نهادهای مرتبط	۲۷
۹،۳. شناسایی گروه هدف	۲۷
۹،۴. حمایت	۲۸

۹,۵	ارزیابی طرح	۲۹
۱۰	ذینفعان طرح	۲۹
۱۰,۱	اولویت‌های پیشنهادی	۲۹
۱۱	فرآیند اعتراض	۳۰
۱۲	انعطاف‌پذیری طراحی برنامه و روش‌های عملیاتی	۳۰
۱۳	منابع مورد نیاز طرح	۳۱
۱۴	چارچوب تعاملی برنامه	۳۳
۱۵	مشکلات و چالش‌های احتمالی برنامه	۳۳
۱۶	مکانیزم انتقادات، پیشنهادات و شکایات	۳۴
۱۷	مصوبه پیشنهادی	۳۴
۳۶	منابع	

فهرست جداول

۲۲	جدول ۱: بازیگران اصلی طرح
۳۱	جدول ۲: خطرات قابل پیش‌بینی
۳۲	جدول ۳: برآورد هزینه‌های دوره مهارت‌آموزی بیکاران
۳۲	جدول ۴: برآورد هزینه‌های مرحله حمایت (آموزش دانش‌آموزان توسط مدرسين)
۳۳	جدول ۵: برآورد هزینه‌های طرح مشاغل عمومی (حمایت از بیکاران تحصیل‌کرده (زیر ۴۰ سال))

فهرست نمودارها

- نمودار ۱: توزیع استانی بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی (زیر ۴۰ سال) - سال ۱۳۹۹ ۱۶
- نمودار ۲: نقش بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال در خانواده (نفر) ۱۷
- نمودار ۳: توزیع دهکی بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال (درصد) ۱۷
- نمودار ۴: کارایی برنامه: درصد بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال، در سه دهک پایین درآمدی (دهک اسمی) - سال ۱۳۹۹ ۱۸

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱: توزیع شاغلین ایران ۱۱
- شکل ۲: کلیت طرح ۲۱
- شکل ۳: فرآیند حمایت از بیکاران زیر ۴۰ سال دارای تحصیلات دانشگاهی در طرح مشاغل عمومی (مرحله اول تا سوم) ۲۳
- شکل ۴: فرآیند حمایت از بیکاران زیر ۴۰ سال دارای تحصیلات دانشگاهی در طرح مشاغل عمومی (مرحله چهارم و پنجم) ۲۵
- شکل ۵: فرآیند اعتراض ۳۰

خلاصه مدیریتی

پدیده‌ی بیکاری به‌طورکلی با توجه به پیامدهای اقتصادی و اجتماعی که در پی دارد، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است. در این میان بیکاری فارغ‌التحصیلان دارای اهمیت دوچندان است. زیرا ایجاد شغل برای این گروه جمعیتی از حساسیت بالاتری برخوردار بوده و لازم است تا مشاغلی متناسب با تحصیلات این گروه طراحی شود. با این حال ایجاد شغل برای این گروه جمعیتی به راحتی میسر نبوده و نیازمند رشد و ثبات اقتصادی است تا به تبع آن مشاغلی با نیازمندی تخصص بالا ایجاد شود. این در حالی است که در غیاب شرایط مناسب اقتصادی این گروه جمعیتی و به خصوص فارغ‌التحصیلان بیکار زیر ۴۰ سال از لحاظ معیشتی با مشکل مواجه شده و در نتیجه لازم است تا نهادهای حمایتی آن‌ها را زیر چتر حمایتی خود قرار دهند.

یکی از کارکردهای مهم نظام‌های حمایتی این است که برنامه‌های حمایتی برای هر گروه جمعیتی را متناسب با شرایط آن گروه طراحی کند. به عنوان مثال برنامه‌ی حمایتی برای سالمندان و یا افرادی که به لحاظ جسمی و ذهنی توانایی کارکردن ندارند از برنامه‌ی حمایتی برای جوانانی که توانایی کارکردن دارند اما به هر دلیلی نتوانستند وارد بازار کار شوند متفاوت خواهد بود. یکی از برنامه‌های حمایتی شناخته شده در نظام‌های حمایتی دنیا، برنامه‌ی مشاغل عمومی است. این برنامه از جنس سیاست‌های حمایتی و نه اشتغال‌زایی است و در آن با تأکید بر بهبود معیشت گروه هدف، تلاش می‌کند تا پرداختی حمایتی را در ازای انجام کاری صورت دهد. به‌طورکلی در طرح‌های مشاغل عمومی، سیاست‌گذار برخی مشاغل را که از جنس پاره‌وقت بوده و دارای منفعت عمومی است در بین بیکاران توزیع کرده و بابت آن دستمزدی پرداخت می‌کند. هدف از این کار بهبود وضعیت معیشت کارگران است اما در کنار آن منفعتی نیز برای عموم کشور حاصل می‌شود. بنابراین در این طرح حتی ممکن است دستمزد پرداختی متناسب با کار انجام شده نباشد (بیشتر باشد) و یا مشاغل تعریف شده از ضرورت چندان‌ی برخوردار نباشد، اما از آنجایی که هدف اصلی حمایت معیشتی است، انجام آن توجیه‌پذیر خواهد بود.

بیکاری به خصوص در سال‌های اخیر، همواره یکی از چالش‌های اصلی کشور ما بوده است. این موضوع نه تنها چالشی در بازار کار ایران محسوب می‌شود، بلکه مشکلات معیشتی بیکاران و پیامدهای اقتصادی اجتماعی آن نیز از جمله موضوعات مهمی است که باید مورد توجه سیاست‌گذار در حوزه‌ی سیاست‌های حمایتی قرار گیرد.

تلاطم‌های دهه‌ی ۹۰ شمسی (نرخ تورم بالا و نرخ رشد اقتصادی پایین) و همه‌گیری ویروس کرونا، مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم را افزایش داد. در چنین شرایطی بیکاران و کارگران مشاغل غیررسمی بیشترین آسیب را خواهند دید. از میان جمعیت بیکاران موجود، برآورد می‌شود که تعداد بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال در کشور در سال ۱۳۹۹، در حدود ۱,۷۱۱ هزار نفر باشد. بخشی از این جمعیت تا حدی با مشکلات معیشتی روبه‌رو خواهند بود. از این رو وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی در راستای مسئولیت‌های تعریف شده در حوزه‌ی رفاهی ذیل بند ب ماده ۱۶ قانون ساختار جامع نظام تأمین اجتماعی، طرح پیشنهادی اشتغال عمومی برای فارغ‌التحصیلان بیکار زیر ۴۰ را در دستور کار دارد.

این طرح هرچند با هدف بهبود وضعیت معیشت این گروه جمعیتی طراحی شده اما افزایش توانمندی‌های آنان نیز از هدف اصلی طرح است. طرح حمایتی در نظر گرفته شده برای این افراد، از نوع مشاغل عمومی است چرا که شرکت بیکاران

دارای تحصیلات دانشگاهی در طرح‌های حمایتی مشاغل عمومی، ضمن آنکه کمک به بهبود وضعیت معیشت آنان می‌کند، موجب افزایش توانمندی آن‌ها نیز شده و در کنار آن می‌تواند مزایایی برای کل کشور به همراه داشته باشد.

طرح مشاغل عمومی در نظر گرفته شده در این برنامه متناسب با توانایی‌های فارغ‌التحصیلان بیکار، تدریس به دانش‌آموزانی است که به علت آموزش مجازی در دوران شیوع بیماری کرونا، از تحصیل بازمانده یا آموزش کم‌کیفیتی دریافت کرده‌اند. محتمل است که ذینفعان طرح (بیکاران تحصیل کرده، زیر ۴۰ سال) در آغاز امر قادر به تدریس نباشند، لذا ۱۰ الی ۲۰ ساعت دوره‌ی آموزشی برای ذینفعان طرح پیش‌بینی شده است. شرکت در کلاس‌های آموزش تدریس خصوصی برای شرکت‌کننده (فرد بیکاری که در طرح شرکت کرده است) رایگان است.

طرح حاضر دارای ۵ مرحله‌ی اصلی است که با جلب همکاری وزارت آموزش و پرورش و سایر نهادهای مرتبط، نیازسنجی و شناسایی اولیه دانش‌آموزان گروه هدف آغاز می‌شود. پس از آن به تعیین دقیق گروه هدف (دانش‌آموزان و مدرسان) می‌انجامد در ادامه حمایت از مدرسان (در قالب پرداخت حق الزحمه) و دانش‌آموزان (در قالب ارائه آموزش) صورت خواهد گرفت و در آخر ارزیابی طرح انجام می‌شود.

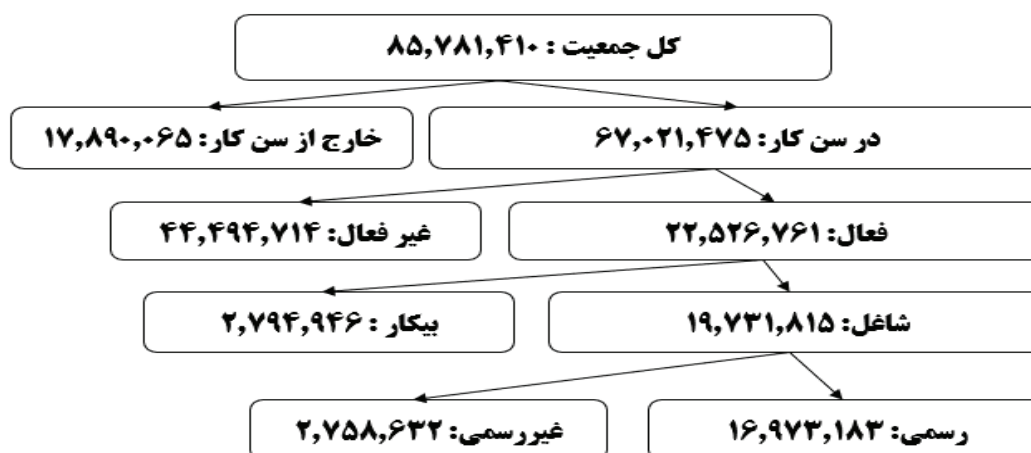
بخش اول:

۱. مقدمه

دهه ۹۰ شمسی، به لحاظ اقتصادی، دهه‌ی پرتلاطمی تلقی می‌شود، به دلیل اینکه همزمان، شاهد نرخ تورم بالا و نرخ رشد اقتصادی پایین بوده‌ایم. درآمد سرانه از سال ۸۶ به‌غیراز سال‌های رونق نفتی همواره نزولی بوده است. نرخ تورم، بین سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۹ با کاهش شدید درآمدهای نفتی (از محل قیمت نفت و تحریم‌ها)، رشد پایه پولی و نقدینگی (به علت کسری بودجه دولت و سیاست‌های حمایتی کرونا) رو به افزایش گذاشت. تورم نقطه به نقطه اسفند ۱۳۹۹ در کل گروه‌های هزینه‌ای، ۴۸٫۷ درصد بوده است. در این بین، فقرا به‌طور نسبی تورم بیشتری را متحمل شده‌اند. نرخ فقر در این دهه (دهه ۹۰)، حدود ۱۰ درصد افزایش پیدا کرده است و حدود ۱۰ میلیون نفر از جمعیت، به زیر خط فقر رفته‌اند.

در این بین، همه‌گیری ویروس کرونا، مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم را افزایش داد. تحلیل‌ها نشان می‌دهد کرونا بیش از همه بر روی بخش خدمات اثرگذار بوده که اشتغال‌زایی بیشتری به‌خصوص در حوزه اشتغال غیررسمی دارد. براساس محاسبات هزینه و درآمد خانوار، در سال ۱۳۹۹، متوسط تعداد کل شغل از دست‌رفته (مشاغل غیررسمی) حدود یک میلیون شغل بود. در چنین شرایطی بیکاران (۲,۷۹۴,۹۴۶ نفر) و کارگران مشاغل غیررسمی (۲,۷۵۸,۶۳۲ نفر) بیشترین آسیب را خواهند دید. نرخ فقر در کشور، ۳۰ درصد است^۱ و نرخ فقر بنا به معیارهای پایگاه رفاه ایرانیان در جوانان سنین ۱۸ تا ۴۰ سال، ۲۶٫۵ درصد است.

شکل ۱: توزیع شاغلین ایران

منبع: سامانه ملی اشتغال و کسب و کار

۱. برای محاسبه نرخ فقر در کشور معیارهای متفاوتی در نظر گرفته می‌شود، که ممکن است برخی از آن‌ها تفاوت عددی اندکی با عدد مذکور داشته باشد.

اشتغال، داشتن حرفه و شغل مناسب از جمله مسائلی است که برای انسان‌ها اهمیت زیادی دارد، این موضوع در جوانان از اهمیتی دو چندان برخوردار است، چرا که بیکاری، موجب فقر، افسردگی، فساد و سرخوردگی اجتماعی می‌گردد. از طرفی، افراد دارای تحصیلات دانشگاهی، پتانسیل انجام کار مولد را دارا هستند. شرکت بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی در طرح‌های حمایتی مشاغل عمومی، هم موجب افزایش توانمندی آن‌ها شده و هم می‌تواند مزایایی برای کل کشور به همراه داشته باشد. به دلایل فوق، کمک به معیشت بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال از اهمیت برخوردار است. در بین طرح‌های حمایتی موجود در این برنامه، طرح اشتغال عمومی پیشنهاد می‌شود. **اشتغال عمومی برنامه‌ی حمایتی است که دولت‌ها در مواقع بحران بیکاری برای مقابله با بیکاری، تسکین معضلات اقتصادی و اجتماعی بیکاری و کمک به معیشت بیکاران اجرا می‌کنند. لذا اقدام حمایتی در این طرح، ایجاد شغل برای این گروه از طریق مشاغل عمومی است.** در ادامه پیش از معرفی طرح حمایتی مورد نظر، توضیح مختصری در خصوص طرح‌های مشاغل عمومی می‌دهیم.

۲. برنامه اشتغال عمومی چیست؟

اشتغال عمومی سیاستی است که دولت‌ها در مواقع بحران بیکاری اعمال می‌کنند و تجربه‌ای بیش از یک قرن دارد. در دهه‌ی اخیر بسیاری از کشورها؛ از کشورهای پردرآمد اتحادیه‌ی اروپا گرفته تا کشورهای کم‌درآمدی نظیر اتیوپی و هند، این طرح را به کار گرفته‌اند. به طور خلاصه دولت‌ها برای مقابله با بیکاری چند ابزار دارند:

- وضع مقررات و نهادهای تسهیل‌کننده‌ی رقابت
- اعطای تسهیلات و سیاست‌های پولی
- سیاست‌های قیمتی مانند وضع تعرفه و نرخ دستمزد
- اشتغال عمومی
- استخدام مستقیم در نظام اداری

بدترین سیاست، استخدام مستقیم و بهترین سیاست، وضع مقررات و نهادهای تسهیل‌کننده‌ی رقابت است. با بروز بحران‌های اقتصادی، افزایش نرخ بیکاری آشکار و پنهان، سیاست‌های متعارف عموماً کارایی خود را از دست می‌دهند. در شرایط رکود گسترده، تمایل به سمت سیاست‌های اشتغال عمومی و استخدام مستقیم حرکت می‌کنند. اشتغال عمومی را می‌توان جایگزین استخدام دولتی دانست که در کوتاه‌مدت با ایجاد اشتغال، بحران بیکاری را تقلیل می‌دهد، اما نه تنها آثار مخرب استخدام دولتی را در پی نخواهد داشت بلکه می‌تواند زمینه‌ساز شکل‌گیری بازار باشد. اشتغال عمومی را می‌توان مداخله‌ی مستقیم دولت در بازار کار به منظور کاهش بیکاری از طریق رفع نقایص بازار و شکل‌گیری بازارهای جدید تعریف کرد. دولت انگلستان را بنیان‌گذار اشتغال عمومی می‌دانند. در سال ۱۸۱۷ قانونی در پارلمان انگلستان تحت عنوان قانون اشتغال فقر^۲ تصویب شد. مهاجرت گسترده ناشی از انقلاب صنعتی موجی از بیکاری در شهرها را ایجاد کرده بود و دولت

2. Poor Employment Act

انگلستان با تصویب این قانون اعلام کرد، اشتغال را برای همهٔ بیکاران تضمین می‌کند و همهٔ بیکاران قادر شدند در طرح‌های عمرانی مانند توسعهٔ کانال‌های آبی شاغل شوند.

برنامه‌های اشتغال عمومی، راهی مناسب برای حمایت از جمعیت فقیر، از طریق انتقال درآمد کافی در دوران بروز بحران اقتصادی، برای کمک به اقشار آسیب‌پذیر در مواجهه با این بحران‌ها است و از بروز آسیب‌های جبران‌ناپذیر و بلندمدت ناشی از سازوکارهای نامناسب که به رفاه خانوارهای کم‌درآمد و آینده‌ی فرزندانشان آسیب وارد می‌کند، جلوگیری می‌کند.

برنامه اشتغال عمومی که معادل public works انتخاب شده، به معنای ایجاد شغل دولتی نیست، بلکه دلالت بر برنامه‌هایی دارد که در آن‌ها، دولت با مشارکت فعالانه‌ی مردم طرح‌های کاربری را برای ایجاد زیرساخت‌ها یا ارائه خدمات اجتماعی مورد نیاز به اجرا می‌گذارد. در این برنامه‌ها، فرد به استخدام دولت در نمی‌آید و تنها به طور موقت دستمزد فرد از محل بودجهٔ عمومی تأمین می‌شود. برنامهٔ اشتغال عمومی از یک سو، برای بیکاران شغل موقت ایجاد می‌کند و از سوی دیگر، کالا یا خدمات مفیدی برای جامعهٔ محلی خلق می‌کند. توان بالقوه‌ی برنامه‌های اشتغال عمومی به عنوان راهکاری مهم برای ایجاد چتر حمایتی اقشار فقیر و آسیب‌پذیر در شرایط بحرانی را نمی‌توان نادیده گرفت. مصداق مشاغل عمومی در روستاها، کمک به حفظ محیط زیست، حفظ مراتع، گسترش صنایع دستی، گسترش آبخیزداری، حفظ جنگل‌ها، بیابان‌زدایی، و... و در شهرها ارائه خدمات اجتماعی برای سالمندان، مراقبت از بیماران، گسترش خدمات بهداشتی، ورزشی، آموزشی، مراقبتی و... است.

به طور خلاصه برنامه‌های اشتغال عمومی، راهکارهای حمایت اجتماعی هستند که در شرایط مختلفی هم در کشورهای کم‌درآمد و هم در کشورهای با درآمد متوسط اجرا شده‌اند. ذکر این نکته ضروری است که اشتغال عمومی در عین حفظ کرامت نیروی کار، حمایت‌های درآمدی ایجاد می‌کند و می‌تواند وضعیت جمعیت آسیب‌پذیر، از جمله زنان و اقشار محروم را بهبود بخشد. این برنامه‌ها، دو هدف اصلی را دنبال می‌کنند: ۱. ایجاد اشتغال موقت؛ ۲. اجرای پروژه‌های زیربنایی و ارائه خدمات اجتماعی به صورت کاربر. به بیان دیگر کاهش آثار شوک‌های عمومی و شوک‌های خاص و کاهش فقر از جمله اصلی‌ترین اهداف برنامه‌های اشتغال عمومی است. یکی از مزایای برنامه‌های اشتغال عمومی، قابلیت انطباق آن‌ها است. این برنامه‌ها، به سهولت بر اوضاع خاص اقتصادی اجتماعی و نیازهای کشورهای مختلف منطبق می‌شوند.

۱.۲. دیدگاه‌های مختلف در ارتباط با اجرای برنامه‌های اشتغال عمومی

دیدگاه‌ها اصلی در ارتباط با اجرای برنامه‌های اشتغال عمومی وجود دارد:

- دیدگاه اول عمدتاً بر موضوع چتر حمایتی تأکید دارد. براساس این دیدگاه، هدف از اجرای برنامه‌ها ایجاد منبع درآمدی از طریق پروژه‌های اشتغال موقت برای گروه‌های فقیر و خانوارهای آسیب‌پذیر، در دوران کاهش سریع درآمد است تا مانع از سقوط مصرف و بروز سوءتغذیه در این خانوارها گردد.
- دیدگاه دوم عمدتاً بر ایجاد زیرساخت‌ها تأکید دارد. هدف از اجرای این برنامه‌ها، ایجاد و ترمیم زیرساخت‌ها برای تسریع آهنگ توسعهٔ اقتصادی و اجتماعی و درعین حال ایجاد فرصت‌های شغلی جدید است. در این دیدگاه

بر ایجاد زیرساخت‌هایی با کیفیت بالا، بادوام و پایدار تأکید می‌شود.

در این گزارش صرفاً برنامه‌های اشتغال عمومی بر مبنای دیدگاه اول را در بر می‌گیرد؛ برنامه‌هایی که برای ایجاد چتر حمایتی اجرا می‌شوند و به آسیب‌پذیری گروه‌های فقیر توجه می‌کنند.

۲.۲. انتخاب جامعه هدف در برنامه اشتغال عمومی

عموماً ترکیبی از سازوکارهای هدف‌گذاری برای انتخاب مناطق اجرای پروژه و معیارهای انتخاب گروه‌های ذی‌نفع استفاده می‌شود. در اینجا، تعیین نرخ مزد در مرکز توجه قرار دارد. مزد باید کم باشد تا پروژه‌های اشتغال عمومی فقط افرادی را جلب کنند که به کار موقت احتیاج دارند؛ اما باید به حدی باشد که میزان درآمد انتقالی به این افراد، در سطحی مقبول قرار گیرد. هنگامی که تعداد شرکت‌کنندگان بالقوه برای پروژه‌ای بیشتر از تقاضا باشد، می‌توان از ملاک‌های طبقه‌بندی اقشار جامعه محلی یا سازوکارهای هدف‌گذاری مردم‌بومی، برای تسهیل فرایند انتخاب نهایی استفاده کرد.

با توجه به توضیحات فوق در این طرح حمایتی، برنامه مشاغل عمومی در نظر گرفته شده است که از طریق آن گروه‌هایی از بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال که تمایل به انجام کار موقت^۳ با دستمزدی کمتر از دستمزد بازار دارند^۴ به کار گرفته شوند. ضمن کسب درآمد برای جامعه نیز ثمربخش واقع شوند.

در بخش بعدی به بررسی آن دسته از مستندات قانونی خواهیم پرداخت که به مسئله‌ی کمک‌معیشت بیکاران، ارتقا درآمد گروه‌های درآمدی کم درآمد و توانمندسازی بیکاران خواهند پرداخت.

۳. مستندات قانونی

در این بخش مستندات قانونی ذکر خواهد شد که به اهمیت مسئله‌ی کمک‌معیشت بیکاران، ارتقا درآمد طبقات کم درآمد و توانمندسازی بیکاران خواهند پرداخت و دولت را مکلف به پرداختن به این مسائل می‌کنند.

۳.۱. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی

بند ۱- تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات، منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقاء درآمد و نقش طبقات کم درآمد و متوسط.

۳. آنچه مسلم است تمام بیکاران زیر ۴۰ سال دارای تحصیلات دانشگاهی برآورد شده، به دلیل نبودن کار، بیکار نیستند. بخشی از این گروه به اختیار تمایل به کار کردن ندارند و حاضر به انجام هر کاری نیستند. همچنین بخشی از آن‌ها به طرق مختلف مانند حمایت خانواده، ارثیه و یا اجاره‌ی اموال تأمین مالی می‌شوند، لذا تمایل به انجام هر کاری ندارند.

۴. شیوه‌ی گزینش نیازمندان در این طرح حمایتی خودگزینش است. به این معنا که دستمزد طرح کمتر از دستمزد بازار تعیین خواهد شد. این امر سبب می‌شود که طرح برای نیازمندترین افراد بیکار دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال جذاب باشد.

۳/۲. سند چشم‌انداز توسعه کشور در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

جامعه‌ی ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت: برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، و

۳/۳. قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی

ماده ۴- بند ۵ - تأمین حداقل زندگی برای همه افراد و خانواده‌هایی که درآمد کافی ندارند.

با استناد به بند ۵ و ط ماده ۱۶ قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی: از اختیارات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی:

ماده ۱۶- بند ۵ - ایجاد هماهنگی و تعامل برنامه‌های نظام جامع تأمین اجتماعی با برنامه‌های جامع قلمروهای اشتغال، بهداشت و درمان، آموزش و پرورش، مسکن و سایر بخش‌های مرتبط.

ماده ۱۶- بند ۵ - ساماندهی و مدیریت اجرایی نظام هدفمند یارانه‌های اجتماعی و جهت‌دهی آن به سوی افراد و خانواده‌های نیازمند با رویکرد خوداتکائی و اشتغال در چارچوب قانون و سیاست‌های کلی نظام.

۳/۴. آیین‌نامه چتر ایمنی رفاه اجتماعی (مصوب مورخ ۱۳۸۳/۱۱/۱۷ هیئت وزیران)

ماده ۳ - خانوارهای دارای فقر شدید به صورت کامل تحت پوشش چتر ایمنی رفاه اجتماعی قرار می‌گیرند (منظور از فقر شدید به حالتی گفته می‌شود که سرپرست خانوار قادر به تأمین (۲۰۰۰ کیلوکالری) روزانه برای هر فرد بر مبنای سبد مطلوب غذایی نباشد. و منظور از فقر مطلق، حالتی است که در آن خانوار به لحاظ درآمدی قادر به تأمین حداقل نیازهای اساسی خوراکی و غیرخوراکی (مسکن، پوشاک، درمان و آموزش) خود نباشد). در بین خانوارهای دارای فقر مطلق، بیکاران جزو گروه‌های دارای اولویت محسوب می‌شوند.

ماده ۴ - اقدامات و برنامه‌های حمایتی موضوع این آیین‌نامه عبارتند از امنیت تغذیه، بهداشت و درمان پایه، اشتغال مولد، توانمندسازی، ارتقای آگاهی عمومی، مسکن و مدیریت مخاطرات.

ماده ۵ - وزارت رفاه موظف است در اجرای بند "م" ماده (۱۶) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی. مصوب ۱۳۸۳. با همکاری کمیته امداد امام خمینی، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آموزش و پرورش و کشور و نهادهای مردمی از جمله شوراهای اسلامی شهر و روستا، معتمدان محلی و خیران نسبت به شناسایی واجدان شرایط برخورداری از حمایت‌های موضوع این آیین‌نامه اقدام نماید.

۳/۵. سند کاهش فقر و هدفمندکردن یارانه‌ها (مصوب هیئت وزیران)

بند ۵ ماده ۱ - به منظور توانمندسازی فقرا با هدف شرکت در فرآیند فعالیت‌های اقتصادی و کسب مشاغل پایدار، آموزش مهارت‌های شغلی متناسب با نیازهای بازار کار ارائه می‌شود.

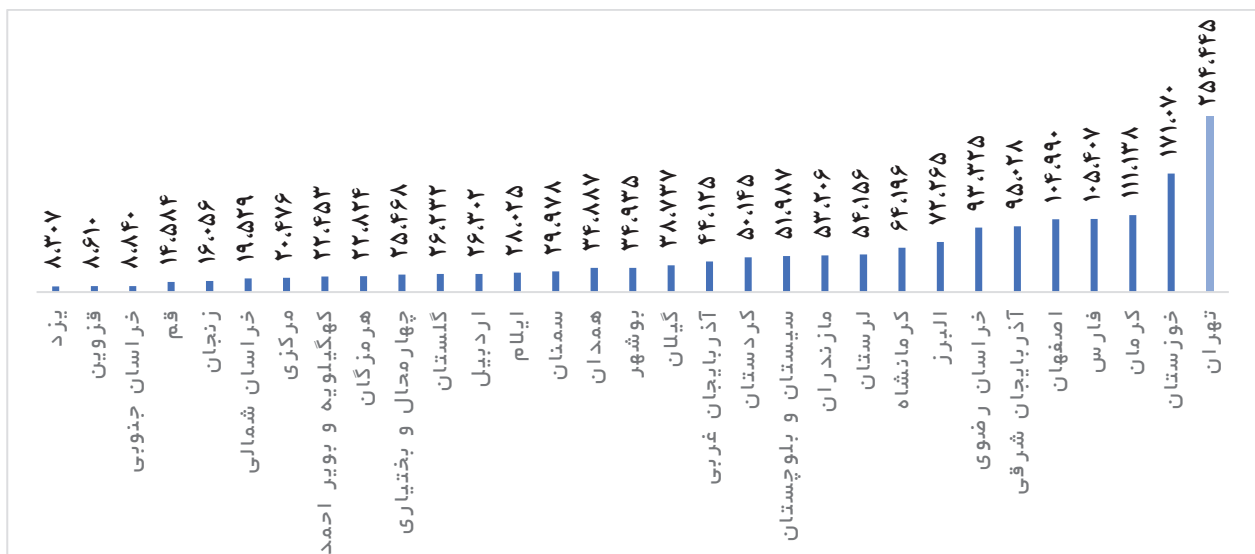
بند ۸ ماده ۱- پوشش های حمایتی فقرایی که توانایی کار و فعالیت دارند از نظر زمانی محدود و طی دوره حمایت، اقدامات لازم برای کسب مهارت های شغلی به صورت رایگان برای آن ها فراهم می گردد.

پس از بررسی مستندات قانونی طرح حاضر، در بخش بعدی به بررسی موقعیت اقتصادی و اجتماعی گروه هدف (بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال) خواهیم پرداخت.

۴. تحلیل موقعیت بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی، زیر ۴۰ سال در ایران

برآورد می شود که در سال ۱۳۹۹ تعداد کل بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال در ایران در حدود ۱,۷۱۱ هزار نفر باشد که توزیع آن ها در سطح استان در نمودار یک قابل رؤیت است. از این تعداد ۵۲ درصد مرد و ۴۸ درصد زن هستند. همان طور که در نمودار یک قابل مشاهده است، بیشترین تعداد آن ها در استان تهران و کمترین آن ها متعلق به استان یزد است.

نمودار ۱: توزیع استانی بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی (زیر ۴۰ سال) - سال ۱۳۹۹

منبع: مرکز آمار ایران

به منظور اجرای طرح مشاغل عمومی، سه متغیر در تحلیل وضعیت بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی دارای اهمیت است، اول نقش این افراد در خانواده است که آیا متأهل یا مجرد بوده و یا اینکه سرپرست خانوار هستند یا خیر؟! همچنین دهک درآمدی آن ها نیز دارای اهمیت است و در نهایت برای انتخاب مناطق پایلوت اجرای طرح، کارایی برنامه در هر منطقه حائز اهمیت خواهد بود. منظور از کارایی برنامه این است که اگر بخواهیم در یک منطقه این طرح را اجرا کنیم چند درصد از فارغ التحصیلان بیکار در آن منطقه در دهک های پایین درآمدی هستند و می توانند به صورت بالقوه هدف اجرای سیاست حمایتی باشند. در ادامه به هر یک از این سه مورد می پردازیم.

۱- وضعیت تأهل

موضوع دیگری که در بررسی وضعیت بیکاران اهمیت دارد، وضعیت تأهل آنان است. در خصوص وضعیت تأهل این گروه باید گفت که ۸۴ درصد آن‌ها مجرد، ۱۴ درصد متأهل و ۲ درصد بدون همسر هستند. همچنین، در نمودار ۲ قابل رؤیت است که بیشترین تعداد این گروه (۱,۵۴۶,۹۹۳ نفر) در خانواده نقش فرزند را دارا هستند.

نمودار ۲: نقش بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال در خانواده (نفر)

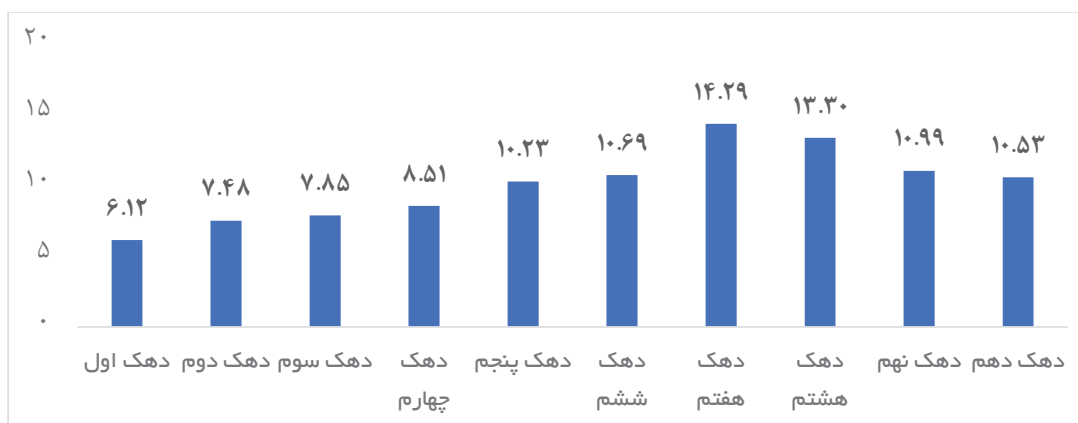

منبع: مرکز آمار ایران

۲- توزیع دهکی درآمد

دهک‌های میانی (دهک‌های ۴ تا ۷ درآمدی) بیشترین درصد بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال را تشکیل خواهند داد (نمودار ۳).

نمودار ۳: توزیع دهکی بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال (درصد)

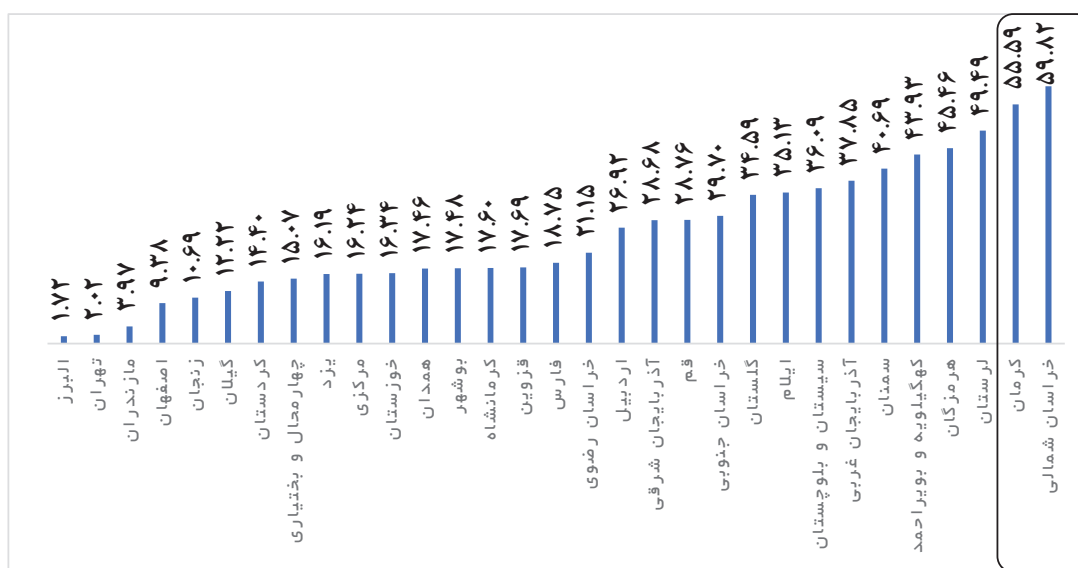

منبع: محاسبات تحقیق - بر اساس داده‌های هزینه و درآمد خانوار

۳- کارایی برنامه:

منظور از کارایی برنامه این است که در هر استان، چه درصدی از بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال در سه دهک پایین درآمدی هستند. همان طور که در نمودار ۴ قابل رؤیت است، کارایی برنامه در ۲ استان کرمان و خراسان شمالی به بالای ۵۰ درصد می‌رسد.

نمودار ۴: کارایی برنامه: درصد بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال، در سه دهک پایین درآمدی (دهک اسمی)- سال ۱۳۹۹

منبع: محاسبات تحقیق - بر اساس داده‌های هزینه و درآمد خانوار

با توجه به توضیحات ذکرشده در این بخش، در بخش بعدی چارچوب اصلی طرح حمایت از بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی (زیر ۴۰ سال) را شرح می‌دهیم.

بخش دوم: چارچوب اصلی طرح مشاغل عمومی، حمایت از بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی (زیر ۴۰ سال)

در بخش قبل دیدیم که حدود ۱٫۷ میلیون نفر فارغ‌التحصیل بیکار داریم که در بخش زیادی از آن‌ها در تأمین معیشت خود دچار مشکل هستند

همچنین تأمین شغل برای این تعداد جمعیت، نیازمند رشد اقتصادی بالا و ثبات اقتصادی قابل توجهی است. در حالی که نهادهای رسمی در حوزه‌ی بهبود وضعیت اقتصاد کلان و افزایش اشتغال لازم است تا در امر اشتغال‌زایی اهتمام ورزند، نهاد حمایتی نیز لازم است تا برنامه‌ی را برای بهبود وضعیت معیشت این گروه در پیش گیرد.

از این رو با توجه به توانایی‌های این گروه جمعیتی، پیشنهاد طرح اشتغال عمومی برای فارغ‌التحصیلان بیکار زیر ۴۰ سال مطرح می‌شود. این طرح مبتنی بر استفاده از ظرفیت این گروه برای تدریس به دانش‌آموزانی است که در طول دوره‌ی کرونا از تحصیل بازمانده یا آموزش کم کیفیت دریافت کرده‌اند. در این طرح همانند طرح‌های مشاغل عمومی هزینه‌ی تدریس و اجرایی شدن طرح توسط نهاد حامی (وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی) پرداخت می‌شود.

اجرایی شدن طرح نیازمند سازوکارهای دقیقی است تا اولاً به شناسایی گروه هدف بپردازند و ثانیاً گروه‌های هدف را به یکدیگر متصل سازد. در این بخش از گزارش گام‌های اجرایی طرح به تفصیل توضیح داده خواهد شد.

۵. اهداف اصلی طرح

به‌طور خلاصه اصلی‌ترین اهداف طرح پیشرو به شرح زیر است:

- حمایت از بیکاران فارغ‌التحصیل از دانشگاه (زیر ۴۰ سال)
- کمک به افزایش تاب‌آوری و خوداتکایی خانوارهای کم‌درآمد دارای عضو بیکار فارغ‌التحصیل از دانشگاه (زیر ۴۰ سال)
- افزایش توانمندی بیکاران فارغ‌التحصیل از دانشگاه (زیر ۴۰ سال)
- کاهش آسیب‌های ناشی از همه‌گیری کرونا (به‌خصوص در خانوارهای آسیب‌پذیرتر) دارای عضو بیکار فارغ‌التحصیل از دانشگاه (زیر ۴۰ سال))

علاوه بر اهداف اصلی که طرح به دنبال آن است از آنجایی که نوع حمایت از گروه هدف به صورت تدریس خصوصی برای کودکانی است که در دوره‌ی کرونا تدریس کم‌کیفیت دریافت کرده‌اند، طرح حاضر علاوه بر اهداف مذکور به بهبود وضعیت آموزشی و تحصیلی کودکان سنین ۶ تا ۱۸ سال نیز کمک خواهد کرد.

۶. ابزارهای حمایتی

ابزار حمایتی پیشنهادی این طرح از نوع ایجاد اشتغال عمومی^۵ برای گروه هدف است. نوع اشتغال عمومی انتخابی، تدریس در مناطق محروم و یا تدریس به دانش آموزانی که در دوران کرونا به دلایلی از جمله دسترسی نداشتن به امکانات آموزشی (شامل تبلت و ...) قادر به شرکت در مدرسه (برنامه شاد) نبوده اند یا تدریس کم کیفیت دریافت کرده اند، مدنظر است. برآورد می شود این گروه، حدود ۳ میلیون دانش آموز باشند.

علاوه بر ایجاد امکان تدریس برای گروه هدف، محتمل است که ذینفعان طرح (بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی، زیر ۴۰ سال) در آغاز امر قادر به تدریس نباشند، لذا ۱۰ الی ۲۰ ساعت دوره ی آموزشی برای ذینفعان طرح پیش بینی شده است^۶. جهت آموزش ذینفعان طرح با مؤسسات آموزش تدریس خصوصی (پیمانکار طرح) همکاری صورت می گیرد. براساس بررسی های صورت گرفته، پیش بینی می شود که دوره های آموزش تدریس خصوصی به صورت غیر حضوری و در گروه های صد نفره صورت پذیرد.

همچنین شرکت در کلاس های آموزش تدریس خصوصی برای شرکت کننده (فرد بیکاری که در طرح شرکت کرده است) رایگان است. برگزاری کلاس های تدریس خصوصی برای این دسته از بیکاران، خود نوعی ابزار حمایتی جهت توانمندسازی آنان است. هر فرد تنها دو بار قادر به شرکت در دوره ی آموزش تدریس خصوصی می باشد و پس از اتمام دوره ی آموزش تدریس خصوصی به افرادی که دوره ی آموزشی را با موفقیت پشت سر گذارند، گواهینامه تدریس ارائه خواهد شد. تنها چهار نوبت در سال دوره ی آموزش تدریس خصوصی برگزار خواهد شد.

لازم به ذکر است که پس از آنکه گروه هدف قادر به کسب گواهینامه ی تدریس خصوصی شدند با دانش آموزان ارتباط گرفته و دوره ی تدریس را آغاز می کنند. هزینه ی تدریس به دانش آموزان (در پایان هر ماه) به مدرسین پرداخت خواهد شد. متناسب با شرایط مدرس و دانش آموز، تدریس به دو صورت حضوری و غیر حضوری صورت خواهد گرفت. همچنین، دستمزد پرداختی برای تدریس حضوری و غیر حضوری متفاوت خواهد بود. هزینه ی تدریس خصوصی حضوری در مناطق محرومیت بیشتر از سایر مناطق خواهد بود.

۷. کلیت طرح حمایت

همان طور که در شکل ۲ قابل مشاهده است، معاونت رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در همکاری با مشاور

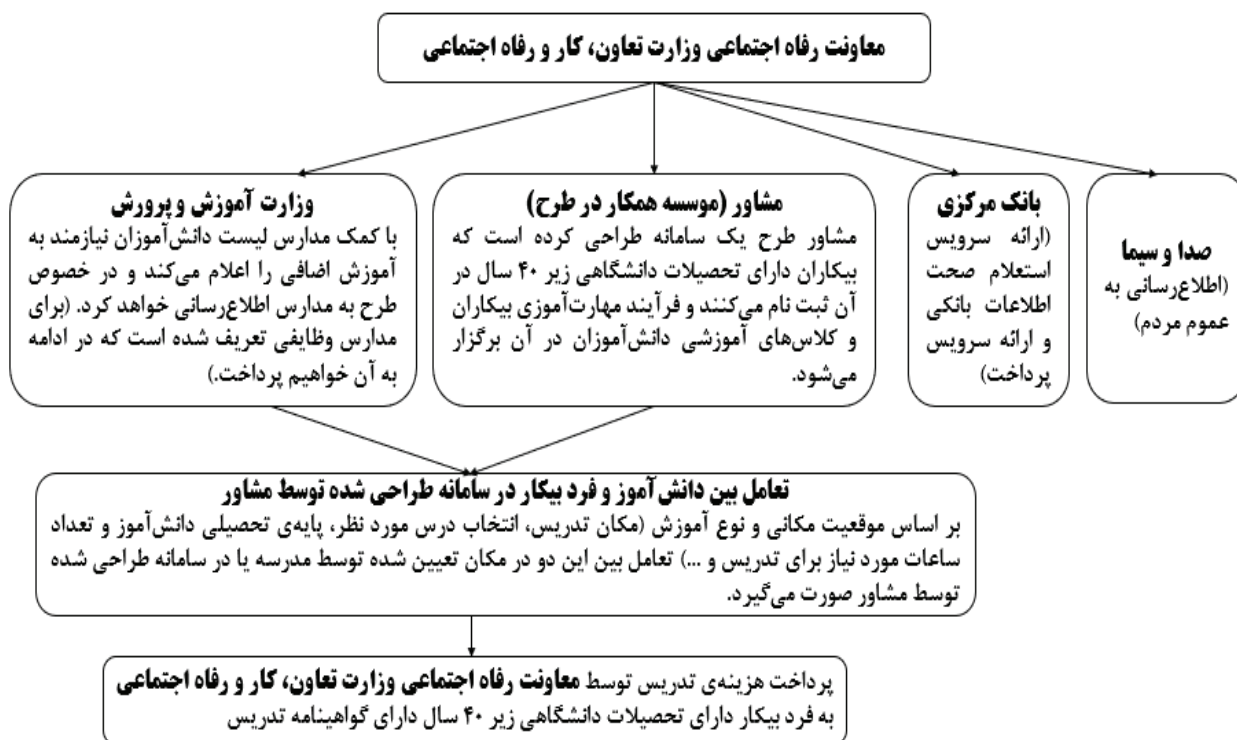
۵. اشتغال عمومی یک نوع ابزار حمایتی مشروط است. به مشاغلی گفته می شود که نه صرفاً با هدف ایجاد اشتغال، بلکه بیشتر با هدف کمک به معیشت گروهی خاص از جامعه و کاهش فقر ایجاد می شوند. اقدامات عمرانی مرسوم ترین نوع مشاغل عمومی است. اما در هر کشوری متناسب با توانمندی های گروه های بیکاران این مشاغل متفاوت خواهد بود. نوع مشاغل عمومی در شهرها و روستاها متفاوتند. به عنوان مثال متداول ترین مشاغل عمومی در روستاها، ساخت حوضچه جمع آوری آب های سطحی، ایمن سازی روستا، ساخت راه های محلی، تجهیز و زیباسازی روستا است و در شهرها کمک به سالمندان و معلولان، بازرسی ایمنی و بهداشت و تدریس متداول است.

از جمله مزایایی مشاغل عمومی می توان به سرعت در پاسخ به شوک های گذرا و بحران های موقت بازار کار، فقرزدایی و امنیت غذایی، ارائه خدمات عمومی، احساس شخصیت و اعتماد به نفس، فساد بسیار کم و پل به سمت اشتغال دائمی تر اشاره کرد.

۶. تعداد ساعات مذکور اعداد برآورد شده توسط مؤسساتی است که در کشور به صورت رسمی و حرفه ای کلاس های تدریس خصوصی برگزار می کنند.

(موسسه همکار در طرح) و وزارت آموزش و پرورش موجبات تعامل بین دانش آموز و فرد بیکار را در سامانه طراحی شده توسط مشاور فراهم می کنند.

شکل ۲: کلیت طرح

در ادامه در خصوص به بیان وظایف اصلی بازیگران اصلی طرح می پردازیم.

۸. بازیگران اصلی طرح

در جدول شماره ۱ اصلی ترین بازیگران طرح و وظایف آنان دسته بندی شده است.

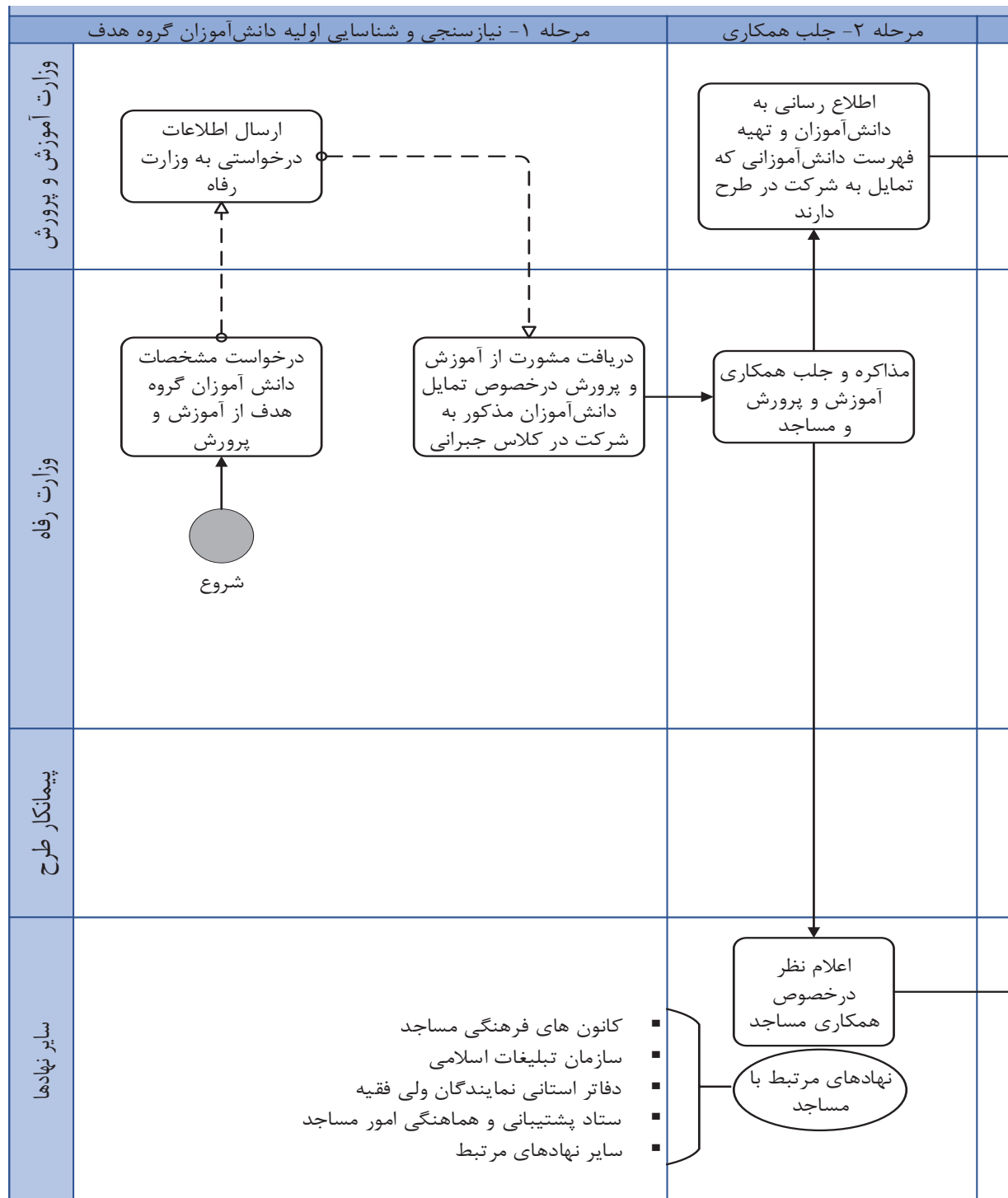
جدول ۱: بازیگران اصلی طرح

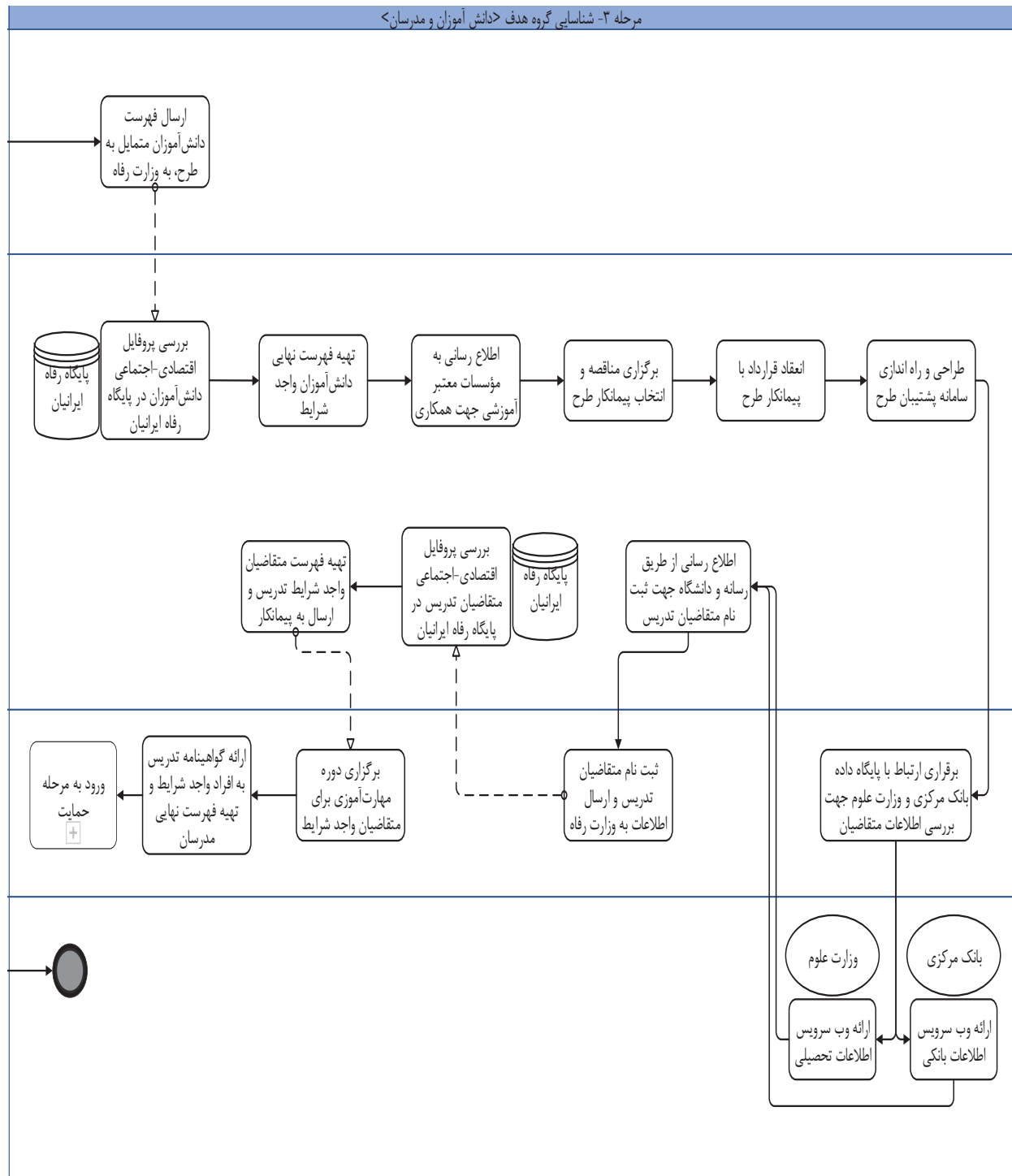
ردیف	بازیگران اصلی طرح	وظایف
۱	معاونت رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (مجری اصلی طرح)	- اطلاع‌رسانی در خصوص طرح (به صداوسیما، دانشگاه‌ها و آموزش و پرورش) - برگزاری مناقصه و انتخاب مشاور طرح - عقد قرارداد با مشاور طرح - شناسایی ذینفعان - تهیه داشبورد مدیریتی - پرداخت حمایت نقدی مشروط - نظارت بر تمام مراحل طرح - بررسی انتقادات و پیشنهادات
۲	وزارت آموزش و پرورش (همکار در طرح)	- اعلام لیست دانش‌آموزان واجدالشرایط به تفکیک مدرسه به وزارت رفاه - اطلاع‌رسانی در خصوص طرح به مدارس در سراسر کشور
۳	مدارس	- ایجاد فضای آموزشی حضوری - ثبت‌نام دانش‌آموزان و بارگذاری لیست دانش‌آموزان واجدالشرایط در سامانه موردنظر (اختیاری) - تکمیل اطلاعات دانش‌آموزان (شامل تعداد ساعات آموزش موردنیاز هر دانش‌آموز در سامانه، پایه‌ی تحصیلی و ...) (اختیاری) - ارزیابی روند تحصیلی دانش‌آموزان - ارزیابی روند تدریس مدرسین - ارائه گزارش به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۴	مشاور طرح (موسسه تدریس خصوصی همکار)	- طراحی فضای سامانه آموزش غیرحضوری و بستر آموزش - برگزاری دوره‌ی مهارت‌آموزی بیکاران - اعطای گواهینامه‌ی تدریس به بیکاران - ثبت‌نام دانش‌آموزان و بارگذاری لیست دانش‌آموزان واجدالشرایط در سامانه موردنظر - برگزاری کلاس‌های غیرحضوری دانش‌آموزان - تسهیل تعامل بین دانش‌آموز و مدرس - رتبه‌بندی مدرسین بر اساس کیفیت تدریس - ارائه گزارش‌های مربوطه به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۵	بانک مرکزی	- ارائه سرویس استعلام صحت اطلاعات بانکی - ارائه سرویس پرداخت
۶	دانش‌آموزان و والدین	- ثبت‌نام در سامانه موردنظر - شرکت در نظرسنجی مدرسین
۷	دانشگاه‌های سراسر کشور	اطلاع‌رسانی در خصوص طرح به فارغ‌التحصیلان
۸	صداوسیما	اطلاع‌رسانی در خصوص طرح به عموم مردم
۹	سازمان‌های مرتبط با امور مساجد	در اختیار قرار دادن بخشی از فضای مساجد برای تدریس خصوصی

۹. مراحل اصلی طرح

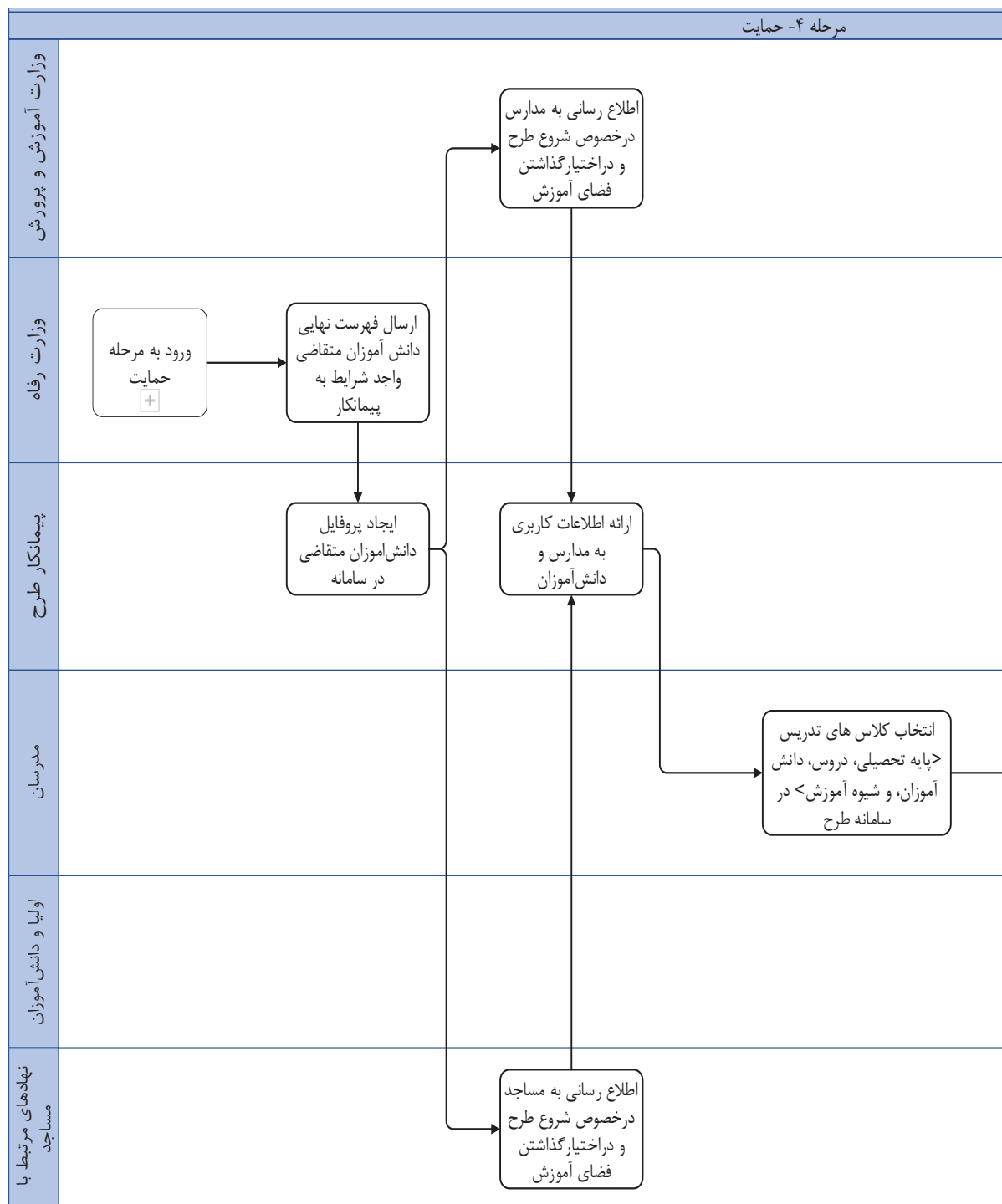
شکل ۳ و ۴، فرایند حمایت از بیکاران زیر ۴۰ سال دارای تحصیلات دانشگاهی در طرح مشاغل عمومی ترسیم شده است.

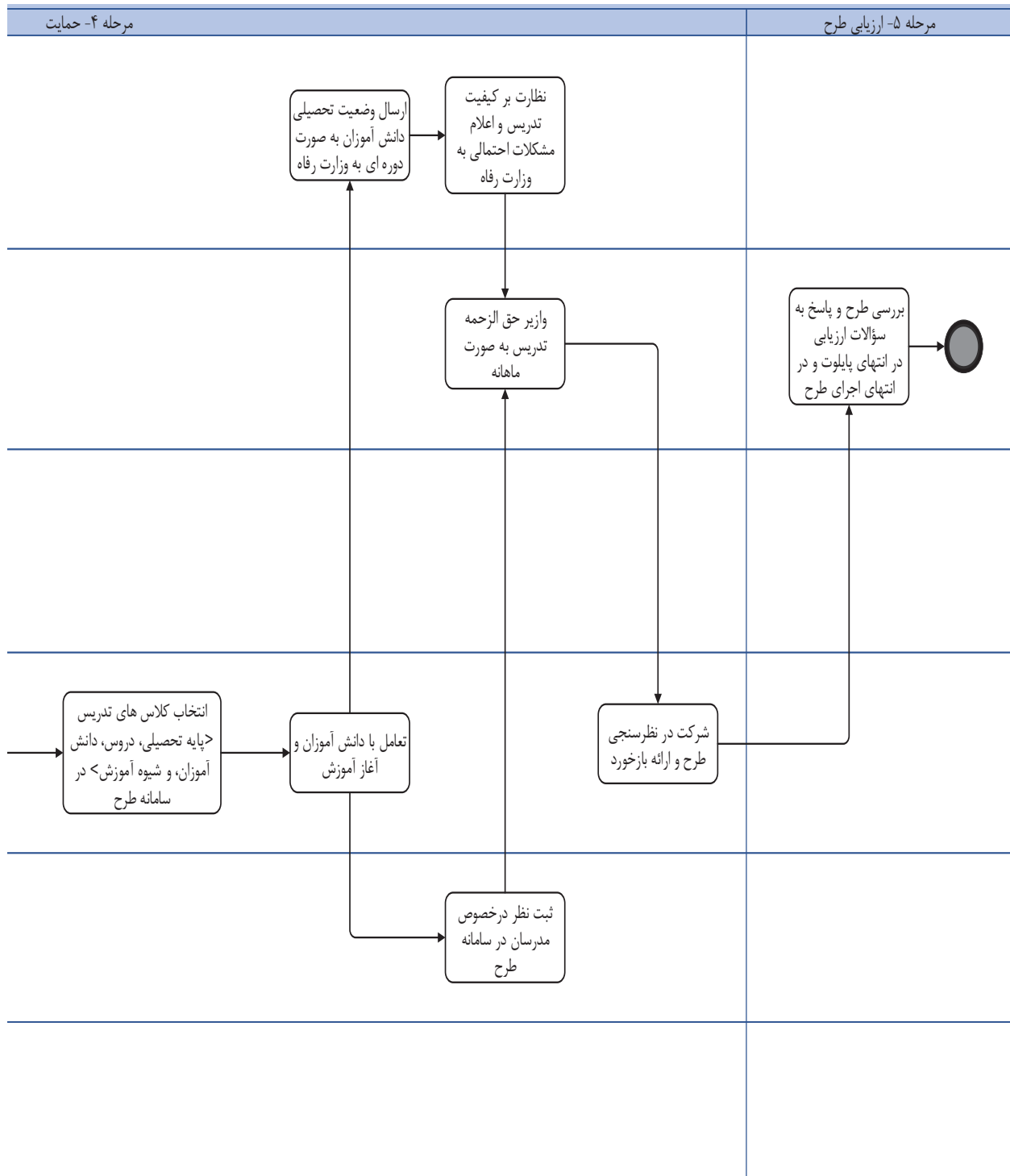
شکل ۳: فرآیند حمایت از بیکاران زیره ۴ سال دارای تحصیلات دانشگاهی در طرح مشاغل عمومی (مرحله اول تا سوم)

شکل ۴: فرآیند حمایت از بیکاران زیر ۴۰ سال دارای تحصیلات دانشگاهی در طرح مشاغل عمومی (مرحله چهارم و پنجم)

در ادامه جزییات هر مرحله بیان می شود.

۹.۱. نیازسنجی و شناسایی اولیه دانش‌آموزان گروه هدف

(۱) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی فهرست دانش‌آموزان گروه‌های زیر را از وزارت آموزش و پرورش درخواست می‌کند:

- دانش‌آموزانی که علی‌رغم ثبت نام در مدرسه، در سامانه شاد فعال نبوده‌اند.
- دانش‌آموزان در وضعیت ضعیف تحصیلی (در صورت امکان)

(۲) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی درخصوص تمایل این دانش‌آموزان به شرکت در کلاس‌های جبرانی (حضوری یا غیرحضور) از وزارت آموزش و پرورش مشورت می‌گیرد (فعلاً در این مرحله نیازی به تماس یا اطلاع‌رسانی به دانش‌آموزان نیست).

۹.۲. جلب همکاری وزارت آموزش و پرورش و سایر نهادهای مرتبط

(۳) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی درخصوص نیازمندی‌های طرح با وزارت آموزش و پرورش مذاکره و همکاری آن را جلب می‌کند. حوزه‌های همکاری وزارت آموزش و پرورش:

- شناسایی و معرفی دانش‌آموزانی از گروه هدف که تمایل به شرکت در طرح را دارند
- در اختیار گذاشتن فضای مدارس جهت تدریس حضوری یا غیرحضور

(۴) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی درخصوص نیازمندی‌های طرح (تخصیص بخشی از فضای مساجد برای تدریس خصوصی) با نهادهای مرتبط با مساجد مانند کانون‌های فرهنگی مساجد، سازمان تبلیغات اسلامی، دفاتر استانی نمایندگان ولی فقیه، ستاد پشتیبانی و هماهنگی امور مساجد مذاکره و همکاری آنان را جلب می‌کند.

نکته: فضای تدریس می‌تواند محدود به فضای مدارس نباشد. گزینه‌های دیگر برای فضای تدریس:

- مساجد
- دفاتر مؤسسات خصوصی (در صورت امکان)
- منزل مدرس یا دانش‌آموز (توافقی بین دانش‌آموز و مدرس)

۹.۳. شناسایی گروه هدف

الف) شناسایی دانش‌آموزان

(۵) وزارت آموزش و پرورش از طریق مدارس به دانش‌آموزان گروه هدف اطلاع‌رسانی کرده و فهرست دانش‌آموزانی را که تمایل به شرکت در طرح دارند به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ارسال می‌کند.

(۶) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی پروفایل اقتصادی - اجتماعی دانش‌آموزان مذکور را در پایگاه رفاه ایرانیان بررسی می‌کند و فهرست نهایی دانش‌آموزان واجد شرایط طرح را مشخص می‌کند.

ب) شناسایی مدرسان

(۷) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به مؤسسات معتبر آموزشی جهت همکاری در طرح اطلاع‌رسانی می‌کند.

- ۸) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی همکار طرح را جهت راه اندازی و مدیریت سامانه پشتیبان طرح از طریق مناقصه شناسایی می کند.
- ۹) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکار طرح قرارداد منعقد می کند.
- ۱۰) مؤسسه همکار، سامانه پشتیبان طرح را (جهت ثبت نام مدرسان، دانش آموزان، برگزاری کلاس های مهارت آموزی مدرسین و کلاس های مجازی دانش آموزان، تولید گزارش و سایر موارد) طراحی و راه اندازی می کند.
- ۱۱) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جهت ثبت نام متقاضیان تدریس، از طریق رسانه ها و دانشگاه ها اطلاع رسانی می کند.
- ۱۲) مؤسسه همکار از طریق سامانه پشتیبان طرح، از متقاضیان تدریس ثبت نام می کند.
- ۱۳) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی پروفایل اقتصادی - اجتماعی متقاضیان را در پایگاه رفاه ایرانیان بررسی کرده، افراد واجد شرایط را به ترتیب اولویت شناسایی و به مؤسسه همکار اعلام می کند.
- ۱۴) مؤسسه همکار دوره مهارت آموزی تدریس را برای متقاضیان واجد شرایط برگزار کرده و به افرادی که دوره مذکور را با موفقیت پشت سر گذاشته اند گواهی تدریس می دهد. بدین ترتیب فهرست نهایی حمایت را مشخص می کند.

۹.۴. حمایت

- ۱۵) مؤسسه همکار پروفایل دانش آموزان متقاضی را در سامانه پشتیبان طرح ایجاد می کند.
- ۱۶) آموزش و پرورش به مدارس در خصوص شروع طرح و در اختیار گذاشتن فضای آموزش اطلاع رسانی می کند.
- ۱۷) مؤسسه همکار اطلاعات کاربری دانش آموزان را در اختیار مدارس و دانش آموزان می گذارند.
- ۱۸) مدرسان پایه تحصیلی / دروس / دانش آموزان خود و شیوه آموزش (حضوری / غیرحضوری) را در سامانه پشتیبان طرح انتخاب می کنند.
- ۱۹) تعامل بین مدرسان و دانش آموزان صورت گرفته و بسته به شرایط مدرس و دانش آموز، آموزش حضوری یا غیرحضوری آغاز می شود.
- ۲۰) مدارس وضعیت تحصیلی دانش آموزان شرکت کننده را به طور دوره ای به وزارت آموزش و پرورش و آموزش و پرورش به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ارسال می کند.
- ۲۱) وزارت رفاه به صورت ماهانه حق الزحمه تدریس را (بسته به معیارهای گوناگون نظیر حضوری یا غیرحضوری بودن تدریس، منطقه تدریس، ساعات تدریس و ...) به حساب مدرسان واریز می کند.
- ۲۲) اختیاری: دانش آموزان و والدین در خصوص میزان رضایت از مدرس در سامانه پشتیبان طرح نظرات و امتیاز ثبت می کنند.
- ۲۳) وزارت آموزش و پرورش از طریق مدارس در خصوص کیفیت تدریس بر مدرسان نظارت کرده و مشکلات مشاهده شده را (از طریق سامانه پشتیبان طرح) به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اعلام می کند.
- ۲۴) اختیاری: مدرسان از طریق سامانه پشتیبان طرح در نظرسنجی طرح شرکت و بازخوردهای خود را ارائه می کنند.

۹.۵. ارزیابی طرح

۲۵) طرح ابتدا به صورت پایلوت و سپس به صورت گسترده تر اجرا خواهد شد. لازم است در انتهای فاز پایلوت و همچنین پس از اجرای طرح (با توجه به گزارش های تولید شده حین اجرای طرح) به سؤالات زیر پاسخ داده شود:

- آیا طرح و منطق برنامه برای وضعیت بیکاران در شهرهای ایران مناسب است؟ (نوع حمایت و توالی آن تا چه اندازه برای نیازهای بیکاران و خانواده های آنها مناسب است؟)
- آیا برنامه گروه درستی از ذینفعان را برای دستیابی به اهداف برنامه (از جمله آسیب پذیرترین آنان) هدف قرار داده است؟
- در زمینه پوشش برنامه چه شکافی و به چه میزان وجود دارد (از جمله هرگونه خطای ورود و خروج سیستماتیک)؟
- چه پتانسیلی برای صرفه جویی در منابع و افزایش کارایی در تمام مراحل اجرای برنامه (در مقایسه با سایر روش ها و مکانیزم های حمایتی) وجود دارد؟
- مکانیزم های گزارش دهی (از جمله فرآیند ورود اطلاعات و مدیریت اطلاعات) تا چه حد، خوب عمل می کند؟
- با توجه به زمان و منابع در هر مرحله از اجرای طرح، روند تحویل حمایت، تا چه حد، خوب مدیریت شده است؟

۱۰. ذینفعان طرح

برنامه فوق در نظر دارد از تمام بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی سنین زیر ۴۰ سال حمایت کند. به دلایل محدودیت در منابع، محتمل است که حمایت از تمام بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی سنین زیر ۴۰ سال، در یک مرحله و به صورت هم زمان صورت نگیرد. پیشنهاد می شود که این گروه براساس سطح اجتماعی و اقتصادی دسته بندی شوند، تا از میان آنان، اولویت اول حمایت مشخص شود و هر چه سریع تر تحت حمایت های پیشنهادی قرار گیرند.

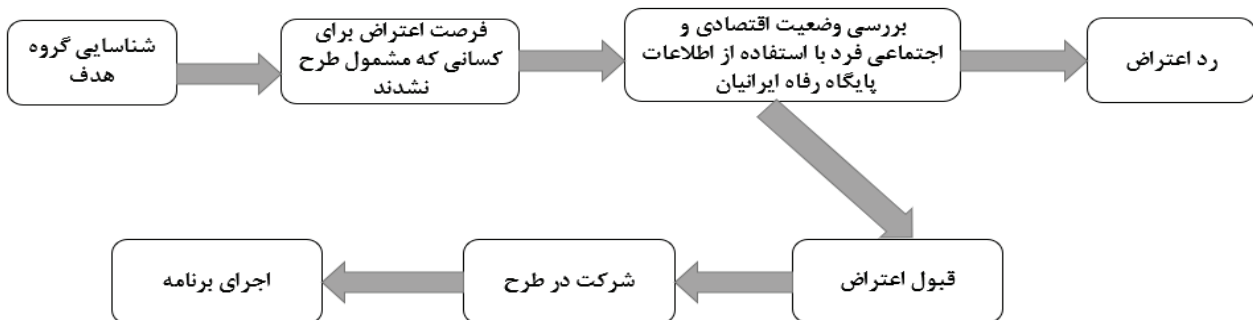
۱۰.۱. اولویت های پیشنهادی

- فرد بیکار دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال معدل بالای ۱۶ داشته باشد.
- از زمان دریافت آخرین مدرک دانشگاهی فرد کمتر از ۳ سال گذشته باشد.
- فرد متقاضی در پنج دهک اول درآمدی باشد.
- فرد متقاضی تحت پوشش نهاد حمایتی نباشد.
- فرد متقاضی متأهل باشد.
- فرد متقاضی سرپرست خانوار و زن باشد.

۱۱. فرآیند اعتراض

بدیهی است که در حین اجرای طرح نسبت به فرآیند اجرایی اعتراضاتی وارد باشد، لذا فرصت اعتراض برای کسانی که مشمول طرح نشده‌اند، از پیش طراحی شده است. افرادی که مدعی هستند واجد شرایط هستند و مورد حمایت قرار نگرفته‌اند، باید به سامانه طرح مراجعه کرده و ثبت نام کنند، پس از آن، سنجش وضعیت اقتصادی و اجتماعی فرد از طریق اطلاعات پایگاه رفاه ایرانیان صورت خواهد گرفت. پس از بررسی اعتراض دو حالت متصور است، یا اعتراض رد خواهد شد و یا قبول می‌شود.^۷ در صورتی که پس از بررسی اعتراض، اعتراض فرد مورد قبول واقع شود، وی تحت پوشش طرح حمایت از بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال قرار خواهد گرفت.

شکل ۵: فرآیند اعتراض

۱۲. انعطاف‌پذیری طراحی برنامه و روش‌های عملیاتی

طراحی و مکانیزم عملیاتی برنامه، سازگار و انعطاف‌پذیر است تا متناسب با شرایط عملیاتی استان‌ها و مناطق مختلف باشد. این بدان معناست که در مناطقی که شرایط اولیه برای برنامه حمایت از بیکاران وجود ندارد، ممکن است تعدیلاتی در طراحی برنامه صورت گیرد. به عنوان مثال از الزامات طرح، تناسب نسبت تعداد دانش‌آموزان و مدرسین^۸ در یک منطقه‌ی خاص است، اگر این نسبت به هر دلیلی برقرار نباشد، برگزاری برنامه با چالش‌های اساسی روبه‌رو خواهد شد. اما این طرح قادر به افزایش تعداد ذینفعان و تعدیل نوع حمایت بر اساس نیازسنجی است. در همه سناریوها، تمرکز اصلی برنامه حفظ می‌شود و در حین اجرا به تدریج با تحول شرایط، تعدیلات لازم صورت می‌گیرد.

۱۲/۱. خطرات قابل پیش‌بینی

مناسب است برای برخی از خطراتی که موفقیت طرح را با ریسک روبه‌رو می‌کنند، اقدامات مقابله‌ای در نظر گرفت تا

۷. به منظور بررسی اعتراضات، ابزارهای متفاوتی استفاده می‌شود. همچنین توسط پیمانکار طرح واحدی برای این منظور در نظر گرفته شده است که در بخش مکانیزم انتقادات، پیشنهادات و شکایات تشریح می‌شود.

۸. منظور از مدرس بیکار دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال است که داوطلب شرکت در برنامه‌ی حمایتی است و گواهینامه‌ی فن تدریس را کسب کرده است.

حتی‌الامکان طرح با بیشترین میزان موفقیت اجرایی شود. در جدول ۲، مهم‌ترین ریسک‌های قابل پیش‌بینی و اقدامات مقابله‌ای با آن‌ها ذکر شده است.

جدول ۲: خطرات قابل پیش‌بینی

توصیف ریسک	اقدامات مقابله‌ای
بی‌ثباتی اقتصادی / افزایش نرخ تورم / افزایش بیکاری	برآورد محافظه‌کارانه هزینه‌های اجرایی طرح
بلایای طبیعی (زلزله، خشک‌سالی، سیل)	بلایای طبیعی مانند زلزله و سیل می‌تواند فعالیت‌های برنامه‌ریزی شده را تحت تأثیر قرار دهد. به عنوان یک برنامه انعطاف‌پذیر، این برنامه آماده برخورد با شرایط در حال تحول در هنگام بلایا است.

منبع: مطالعات تحقیق

۱۳. منابع مورد نیاز طرح

در این قسمت به بررسی بار مالی طرح می‌پردازیم. پیش‌بینی می‌شود که این طرح سه نوع هزینه‌ی اصلی دربرداشته باشد. ابتدا لازم است گروه هدف در دوره‌های آموزش فن تدریس شرکت کنند. از آنجایی که برگزاری این کلاس‌ها به نوعی ابزار حمایتی تلقی می‌شود برای شرکت‌کنندگان طرح رایگان است. مورد بعدی هزینه‌های اجرایی طرح است که به صورت نیم درصد هزینه‌های مرحله‌ی اصلی حمایت در نظر گرفته می‌شود. اصلی‌ترین و پرهزینه‌ترین بخش طرح، زمانی است که دستمزدهای مشاغل عمومی (پرداخت دستمزد به نیروی کار؛ که اینجا منظور بیکار دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سالی است که در طرح شرکت می‌کند) تعیین می‌شوند. مجموع این سه مورد کل هزینه‌های طرح را رقم می‌زند. در ادامه به تفکیک در مورد هر بخش توضیح داده می‌شود.

در راستای توانمندسازی گروه هدف، کلاس‌های آموزش فن تدریس با همکاری مشاور طرح برای این افراد برگزار می‌شود. برآورد می‌شود این کلاس‌ها برای جمعیت ۳۵ هزار بیکار دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سالی که در سامانه ملی اشتغال و کسب‌وکار^۹ ثبت نام کرده‌اند، در حدود ۱/۴ میلیارد تومان هزینه در برداشته باشند (جدول ۳).

با توجه به تحقیقات صورت گرفته، امکان تشکیل کلاس‌های فن تدریس به صورت غیرحضوری و در گروه‌های صد نفر وجود دارد. هر گروه حداکثر به ۲۰ ساعت تدریس نیاز دارد. همچنین هزینه‌ی برآوردی برای یک ساعت کلاس فن تدریس، ۲۰۰ هزار تومان است. با این حساب، کل هزینه دوره آموزش تدریس یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان برآورد می‌شود.

9. <https://lmis.mcls.gov.ir/>

جدول ۳: برآورد هزینه‌های دوره مهارت‌آموزی بیکاران

۱	تعداد ساعات موردنیاز برای آموزش فن تدریس به هر صد نفر داوطلب (ساعت)	۲۰
۲	هزینه‌ی هر یک ساعت آموزش فن تدریس به هر صد نفر داوطلب (هزار تومان)	۲۰۰
۳	هزینه‌ی دوره‌ی آموزش فن تدریس به ازای هر صد نفر داوطلب (هزار تومان)	۴۰۰۰
۴	برآورد تعداد داوطلبان شرکت در دوره‌ی آموزش فن تدریس (نفر)	۳۵۰۰۰
۵	کل هزینه دوره آموزش فن تدریس (میلیارد تومان)	۱,۴

منبع: محاسبات تحقیق

در ادامه هر مدرس (بیکار تحصیل کرده‌ای که دارای گواهینامه تدریس خصوصی است و قرار است که به دانش‌آموزان هدف آموزش دهد) می‌تواند تا سقف ماهانه ۵۰ ساعت تدریس خصوصی کند و به ازای هر یک ساعت به طور متوسط ۴۰ هزار تومان دریافت کند^{۱۰}. طول مدت طرح نیز یک سال در نظر گرفته شده است. که بر این اساس مرحله‌ی حمایت طرح ماهانه ۷۰ میلیارد تومان و سالانه ۸۴۰ هزار میلیارد تومان هزینه در بر خواهد داشت (جدول ۴).

جدول ۴: برآورد هزینه‌های مرحله حمایت (آموزش دانش‌آموزان توسط مدرسين)

۱	برآورد تعداد بیکاران شرکت‌کننده در طرح (هزار نفر)	۳۵
۲	متوسط هزینه یک ساعت تدریس به دانش‌آموزان (هزار تومان)	۴۰
۳	تعداد ساعات تدریس هر مدرس در ماه (ساعت)	۵۰
۴	تعداد ماه‌های تدریس در سال	۱۲
۵	برآورد کل هزینه تدریس - ماهانه (میلیارد تومان)	۷۰
۶	برآورد کل هزینه تدریس - کل طرح (میلیارد تومان)	۸۴۰

منبع: محاسبات تحقیق

همچنین هزینه‌های کل طرح از مجموع هزینه‌های دوره مهارت‌آموزی بیکاران (۱,۴ میلیارد تومان)، هزینه مرحله حمایت (۸۴۰ میلیارد تومان) و هزینه‌های اجرایی طرح (۴,۲ میلیارد تومان) به دست خواهد آمد که مجموعاً حدود ۸۵۰ میلیارد تومان است (جدول ۵).

۱۰. هزینه‌ی دستمزد پرداختی بابت تدریس حضوری و آنلاین متفاوت است. همچنین بعد مسافت مدرس و دانش‌آموز در دستمزد پرداختی تأثیر خواهد گذاشت.

جدول ۵: برآورد هزینه‌های طرح مشاغل عمومی (حمایت از بیکاران تحصیل کرده (زیر ۴۰ سال))

۱	کل هزینه دوره مهارت‌آموزی بیکاران (میلیارد تومان)	۱,۴
۲	هزینه اجرایی طرح (نیم درصد هزینه‌ی کل مرحله‌ی حمایت) (میلیارد تومان)	۴,۲
۳	برآورد هزینه‌های مرحله حمایت (آموزش دانش‌آموزان توسط مدرسين) (میلیارد تومان)	۸۴۰
۴	برآورد هزینه کل طرح (میلیارد تومان)	۸۴۵,۶

منبع: محاسبات تحقیق

۱۴. چارچوب تعاملی برنامه

نقش تعاملی برنامه در اطلاع‌رسانی به عموم مردم و ذینفعان کلیدی در مورد برنامه، اهداف آن، معیارهای واجد شرایط بودن، نقش‌ها و مسئولیت‌ها، سازوکارها و مکانیزم‌های همکاری و غیره جهت موفقیت طرح بسیار مهم است. این امر همچنین با هرگونه تصور غلط و انتقاد بی‌مورد از طراحی و اجرای برنامه مقابله می‌کند. ابزارهایی جهت ارتباط با ذینفعان طرح پیش‌بینی شده است که اصلی‌ترین آن‌ها شامل سامانه پشتیبان طرح، مطبوعات و رسانه‌های اجتماعی، سیستم‌های ارتباطی دانشگاه‌ها با فارغ‌التحصیلان، و سیستم خدمات پیام کوتاه در تلفن همراه برای ارتباط با والدین دانش‌آموزان است.

۱۵. مشکلات و چالش‌های احتمالی برنامه

مشابه هر طرح یا برنامه‌ی حمایتی دیگر مشکلات و موانعی محتمل است که سد راه برنامه قرار گیرد، بروز هر یک از موارد زیر می‌تواند از میزان موفقیت طرح بکاهد. اصلی‌ترین آن‌ها به شرح زیر است:

- عدم اعتماد کافی به دولت
- عدم تأمین مالی به موقع پروژه
- نبود یا کمبود اطلاع‌رسانی در خصوص طرح
- نااطمینانی از استمرار پروژه و بودجه آن
- تغییرات در سطوح مختلف مدیریتی مرتبط با پروژه
- عدم همکاری یا همکاری نامطلوب بازیگران اصلی طرح از جمله وزارت آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها، مدارس و...
- نبود امکانات زیرساختی نظیر سامانه‌های پشتیبان طرح و...
- عدم اطمینان از کیفیت آموزشی مدرسين
- تحولات سیاسی کشور / بلایای طبیعی / تأخیر در برنامه
- بهره‌وری پایین و پایان زودهنگام برنامه
- دیرکرد پرداختی‌ها
- و

۱۶. مکانیزم انتقادات، پیشنهادات و شکایات

به جهت کم کردن اثرات مشکلات و چالش‌های احتمالی طرح، مکانیزمی جهت انتقادات، پیشنهادات و شکایات طراحی خواهد شد، تا فرصتی برای افراد ذینفع ایجاد شود که هرگونه نقد یا شکایتی را ثبت کرده یا پیشنهادات خود را برای بهبود اجرای برنامه ارائه دهند. انواع مختلف شکایت متصور است که در زیر به آن‌ها اشاره می‌شود:

- پرداخت دستمزد معلمان با تأخیر
- عدم پرداخت دستمزد معلمان
- پرداخت نادرست (پرداخت کمتر از حد)
- خروج اشتباه از برنامه (حذف از گروه حمایتی)
- رفتار نادرست توسط مجریان برنامه (مددکاران اجتماعی، ...)
- نارضایتی از نوع حمایت
- سایر

ذینفعان طرح از طریق سامانه‌ی مربوط به طرح می‌توانند انتقادات، پیشنهادات و شکایات خود را ثبت کنند. ارگان اصلی مسئول ثبت و رسیدگی به شکایات، پیمانکار طرح است. پیشنهاد شده است که در سامانه‌ی پشتیبان طرح، فضای مجزایی برای بررسی انتقادات، پیشنهادات و شکایات با پشتیبانی ۲۴ ساعته طراحی شود.

۱۷. مصوبه پیشنهادی

ماده واحد: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری وزارت آموزش و پرورش به موجب ماده ۱ سند کاهش فقر و هدفمند کردن یارانه‌ها در راستای ایجاد پوشش‌های حمایتی فقرایی که توانایی کار و فعالیت دارند (موضوع بند ۸ ماده ۱ سند کاهش فقر) و همچنین توانمندسازی فقرا (موضوع بند ۵ ماده ۱ سند کاهش فقر) به منظور بهبود وضعیت معیشت بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی و همچنین در راستای بند ب ماده ۱۶ قانون ساختار جامع رفاه اجتماعی برنامه‌ی اشتغال عمومی برای فارغ‌التحصیلان دانشگاهی زیر ۴۰ سال را به اجرا می‌گذارد.

تبصره ۱: طرح مشاغل عمومی در نظر گرفته شده در این برنامه متناسب با توانایی‌های فارغ‌التحصیلان بیکار، تدریس به دانش‌آموزانی است که به علت آموزش مجازی در دوران شیوع بیماری کرونا، از تحصیل بازمانده یا آموزش کم‌کیفیتی دریافت کرده‌اند.

تبصره ۲: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ضمن ثبت نام از داوطلبان شرکت در طرح، وضعیت اقتصادی، اجتماعی و تحصیلی آن‌ها را به منظور صلاحیت شرکت در طرح بررسی می‌کند. کلیه‌ی شرکت‌کنندگان در طرح باید دوره‌ی آموزشی مشخص شده را پیش از آغاز به تدریس بگذرانند. آموزش داوطلبان (که از این پس معلمان نامیده می‌شوند) از طریق مؤسسات مشاور همکار صورت می‌گیرد.

تبصره ۳: موسسه مشاور همکار طرح، از طریق مناقصه‌ای که وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برگزار می‌کند، انتخاب می‌شود. این موسسه مسئولیت تدریس معلمان، ایجاد صفحه شخصی برای هر یک از معلمان و دانش‌آموزان در تارنمای ارائه شده توسط موسسه، رصد و ارزیابی عملکرد معلمان و دانش‌آموزان، ایجاد بستر فضای آموزش مجازی و سایر امورات مشخص شده توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی را برعهده دارد.

تبصره ۴: وزارت آموزش و پرورش مکلف است تا اسامی دانش‌آموزانی که در طول دوران شیوع ویروس کرونا از تحصیل مناسب بهره نبردند، یا دچار ضعف تحصیلی شدند و یا به‌طور کلی دچار ضعف شدید تحصیلی هستند را در اختیار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی بگذارد. همچنین تهیه مکان آموزش حضوری، اطلاع‌رسانی به خانواده‌های دانش‌آموزان، ثبت نام دانش‌آموزان در طرح و رصد وضعیت پیشرفت تحصیلی آن‌ها هر سه ماه یک‌بار و ارسال ارزیابی به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، بر عهده وزارت آموزش و پرورش است.

منابع

- سوبارائو، کلانیدی؛ دل نینز، کارلو؛ اندروز، کولین و رودریگز آلاس، کلاودیا؛ (۱۳۹۴)؛ اشتغال عمومی به مثابه تور حمایتی؛ ترجمه کریمی موغاری، زهرا؛ اکبرپور روشن، نرگس و زییری، هدی؛ موسسه کار و تأمین اجتماعی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (معاونت رفاه اجتماعی).
- قانون لایحه بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، پیوست شماره ۴. قسمت دوم.

وبسایت‌ها

- پایگاه اطلاعات رفاه ایرانیان
- وبسایت مرکز آمار ایران، قسمت داده‌های هزینه درآمد خانوارهای کل کشور: / <https://www.amar.org.ir>
- وبسایت مرکز آمار ایران، قسمت سالنامه‌های آماری مرکز آمار ایران: / <https://www.amar.org.ir>
- سامانه ملی اشتغال و کسب‌وکار / <https://lmis.mcls.gov.ir>

گزارش‌های منتشر شده معاونت رفاه اجتماعی

۱. وضعیت فقر و نابرابری در ایران در دوره ۸ ساله ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۱؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (آذرماه ۹۲)
۲. نقدی بر واگذاری بیمه‌های درمان به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ (دفتر بیمه‌های سلامت) (آذرماه ۹۲)
۳. نقدی بر ادغام سازمان‌های بیمه‌گر در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ تجربه سایر کشورها؛ (دفتر بیمه‌های سلامت) (آذرماه ۹۲)
۴. نقد و بررسی داده‌های سالنامه آماری در حوزه آسیب‌های اجتماعی؛ (دفتر امور آسیب‌های اجتماعی) (دیماه ۹۲)
۵. تحلیل محتوای اخبار آسیب‌های اجتماعی در رسانه‌ها؛ (دفتر امور آسیب‌های اجتماعی) (دیماه ۹۲)
۶. بررسی وضعیت طلاق در کشور بین سال‌های ۸۴ و ۹۱؛ (دفتر امور آسیب‌های اجتماعی) (دیماه ۹۲)
۷. نگاهی به گفتمان رهبر معظم انقلاب پیرامون سبک زندگی، تعاون و اقتصاد مقاومتی؛ (دفتر امور آسیب‌های اجتماعی) (دی‌ماه ۹۲)
۸. توانمندسازی خانوارهای ساکن در محله‌های فقیرنشین همگام با هدفمندسازی یارانه‌ها؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (بهمن‌ماه ۹۲)
۹. برنامه راهبردی کاهش فقر در ایران؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (اسفند ۹۲)
۱۰. طرح جامع ظرفیت‌سازی سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه رفاه و تأمین اجتماعی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (اسفند ۹۲)
۱۱. برنامه یارانه خوراک در آمریکا (SNAP)؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (اسفند ۹۲)
۱۲. مشروط‌سازی دریافت یارانه نقدی به انجام آزمایشات رایگان پزشکی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (اردیبهشت‌ماه ۹۳)
۱۳. پتانسیل تحقق نیافته ایران، مخزن استعداد‌های بهره‌برداری نشده؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (خرداد‌ماه ۹۳)
۱۴. نگاهی به پدیده سوء مصرف مواد مخدر در ایران؛ (دفتر امور آسیب‌های اجتماعی) (خرداد‌ماه ۹۳)
۱۵. شکل‌گیری دولت رفاه و سرمایه‌داری هماهنگ در ژاپن و آلمان؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تیرماه ۹۳)
۱۶. مشارکت اجتماعات محلی در شناسایی فقر؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تیرماه ۹۳)
۱۷. نگاهی به شاخص جهانی گرسنگی و وضعیت ایران؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تیرماه ۹۳)
۱۸. طراحی پرسشنامه برای شناسایی خانوارهای فقیر؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مرداد‌ماه ۹۳)
۱۹. شاخص رشد و تکامل کودک ۲۰۱۲: پیشرفت‌ها، چالش‌ها و نابرابری؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مرداد‌ماه ۹۳)
۲۰. بررسی پدیده خودکشی در ایران؛ (دفتر امور آسیب‌های اجتماعی) (شهریورماه ۹۳)
۲۱. شاخص امنیت غذایی جهانی سال ۲۰۱۴؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (شهریورماه ۹۳)
۲۲. برنامه‌های حمایت اجتماعی در ترکیه؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهرماه ۹۳)
۲۳. اندازه‌گیری وسعت و اجزای فقر کودکان با روش فقر چند بعدی؛ (معاونت رفاه اجتماعی با همکاری سازمان بهزیستی کشور) (آبان‌ماه ۹۳)
۲۴. نقش سازمان اشتغال در خارج از کشور فیلیپین و مقررات استخدام و اشتغال کارگران در خارج از کشور؛ (معاونت رفاه اجتماعی با همکاری معاونت اشتغال و کارآفرینی) (آذرماه ۹۴)
۲۵. رتبه‌بندی سازمان بهزیستی از نظر شاخص‌های توانمندی زنان سرپرست خانوار کشور؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مرداد‌ماه ۹۳)
۲۶. اشتغال عمومی؛ راهکار مقابله با بیکاری در شرایط رکود تورمی؛ (معاونت رفاه اجتماعی با همکاری معاونت اشتغال و کارآفرینی) (اردیبهشت‌ماه ۹۴)

۲۷. برنامه مشاغل عمومی در آفریقای جنوبی؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (خرداد ماه ۹۴)
۲۸. حمایت اجتماعی در جهان: حمایت اجتماعی از کودکان؛ (دفتر بیمه های اجتماعی) (تیرماه ۹۴)
۲۹. بررسی شاخص موفقیت لگاتوم در سال ۲۰۱۴ و مقایسه وضعیت ایران با کشورهای منطقه؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهر ماه ۹۴)
۳۰. بررسی شاخص پیشرفت اجتماعی در سال ۲۰۱۴؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (آبان ماه ۹۴)
۳۱. الزامات تدوین برنامه ششم توسعه؛ (دفتر بیمه های سلامت) (آبان ماه ۹۴)
۳۲. گزارش جهانی نشاط در سال ۲۰۱۳؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (دی ماه ۹۴)
۳۳. گزارش شاخص کیفیت زندگی در جهان در سال ۲۰۱۶؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (شهریور ماه ۹۵)
۳۴. گزارش شاخص جهانی گرسنگی و وضعیت ایران در سال ۲۰۱۵؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهر ماه ۹۵)
۳۵. تاریخچه ادغام و انتزاع بیمه ها از وزارت بهداشت؛ (دفتر بیمه های سلامت) (مهر ماه ۹۵)
۳۶. بررسی اثرات اعمال معافیت های حق بیمه سهم کارفرمایی و نقد جایگاه آن در برنامه های توسعه؛ (دفتر بیمه های اجتماعی) (خرداد ماه ۹۵)
۳۷. شاخص توسعه کودک ۲۰۱۵؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (آذرماه ۹۵)
۳۸. گزارش توسعه زیرساخت های رفاهی در ایران طی سال های ۲۰۱۶-۲۰۱۴؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (دی ماه ۹۵)
۳۹. طبقه بندی استاندارد رفاه اجتماعی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (آذرماه ۹۶)
۴۰. نظام نهادی تور ایمنی اجتماعی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (آذرماه ۹۶)
۴۱. سند راهبرد کاهش فقر پاکستان؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (خرداد ۱۳۹۷)
۴۲. چشم انداز اقتصادی جهان در سال ۲۰۲۰، خلاصه گزارش صندوق بین المللی پول، منتشر شده در آوریل ۲۰۲۰ (اردیبهشت ۱۳۹۹)
۴۳. وضعیت رفاه و مصرف خانوارهای ایرانی در سال ۱۳۹۸ و ضرورت اصلاحات اقتصادی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (اسفند ۱۳۹۸)
۴۴. تبیین و تحلیل فقر و نابرابری در بخش مالی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهر ماه ۱۳۹۹)
۴۵. عدالت آموزشی در ایران؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (بهار ۱۳۹۹)
۴۶. تحلیل سیاست گذاری آموزش در ایران با تأکید بر عدالت آموزشی؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (بهار ۱۳۹۹)
۴۷. کتاب راهنمای برنامه ملی کسب و کار؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (خرداد ۱۳۹۹)
۴۸. پول های محلی؛ ابزاری برای توانمندسازی و مقابله با رکود و نابرابری منطقه ای؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (خرداد ۱۳۹۹)
۴۹. برنامه دولت کانادا برای مقابله با تبعات بیماری کرونا (برنامه پاسخگویی اقتصادی کووید-۱۹ کانادا: حمایت از شهروندان و مشاغل) (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (بهار ۱۳۹۹)
۵۰. سیاست های اتخاذ شده در کشورهای مختلف برای مقابله با کرونا؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (بهار ۱۳۹۹)
۵۱. مداخله دولت های عضو سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) در بازار اجاره مسکن؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (خرداد ۱۳۹۹)
۵۲. جزئیات بسته کمک ۲ تریلیون دلاری سنای امریکا برای مقابله با کرونا؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (بهار ۱۳۹۹)
۵۳. فقر و نابرابری در آموزش و پرورش ایران؛ بررسی شاخص ها، ریشه یابی و برخی راهکارها با تأکید بر مسئله تعارض منافع؛ (دفتر

مطالعات رفاه اجتماعی (مهر ماه ۱۳۹۹)

۵۴. چگونگی جایگزینی کارت های اعتباری خرید مواد غذایی با توزیع مستقیم برنج یارانه ای؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تیر ماه ۱۳۹۹)
۵۵. حمایت اجتماعی و مواجهه مشاغل با کووید-۱۹: یک بررسی بهنگام از اقدامات کشورها؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تیر ماه ۱۳۹۹)
۵۶. گزارش عملیاتی و پیش بینی برنامه های آتی معاونت رفاه اجتماعی (ویرایش اول)؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۳۹۹)
۵۷. برنامه اجرایی مدیریت حمله های سوداگران و تأمین مالی بنگاه ها؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (شهریور ۱۳۹۷)
۵۸. برنامه جبران خسارت شهروندان پاکستان (مطالعه موردی، ژوئن ۲۰۱۳)؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۳۹۹)
۵۹. مطالعه ساختار حکمرانی داده محور باهدف بهبود بهره برداری از پایگاه رفاه ایرانیان؛ (شهریور ۱۳۹۹)
۶۰. بررسی تجربیات جهانی در زمینه استفاده از کارت اعتباری به عنوان ابزار حمایتی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (شهریور ۱۳۹۹)
۶۱. الگوی نوین سازمان و مدیریت حوزه رفاه و تأمین اجتماعی کشور؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (شهریور ۱۳۹۹)
۶۲. تشریح فرآیند اجرایی کردن بند ح تبصره ۱۷ قانون بودجه توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (شهریور ۱۳۹۹)
۶۳. ارائه کالا برگ و راه اندازی سیستم فاکتور الکترونیک در حمایت از خانوار در شرایط کرونا؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (مرداد ۱۳۹۹)
۶۴. مقایسه دسترسی خانوارها به اعتبار و تسهیلات بانکی در ایران و جهان؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهر ۱۳۹۹)
۶۵. فقر و نابرابری در دسترسی به زیرساخت ها: مسکن؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهر ۱۳۹۹)
۶۶. نظام حمایت و رفاه اجتماعی در ایران؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهر ۱۳۹۹)
۶۷. بررسی نظام حمایت اجتماعی کشورها: ۱. پیاده سازی نظام های رفاهی مبتنی بر استطاعت در ایالات متحده آمریکا؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهر ۱۳۹۹)
۶۸. مقایسه تطبیقی ایران با کشورهای منطقه بر اساس سند چشم انداز بیست ساله کشور در سال ۲۰۱۹: ۱. شاخص های اقتصادی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهر ۱۳۹۹)
۶۹. عملکرد دفتر مطالعات رفاه اجتماعی: شش ماهه اول سال ۱۳۹۹؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهر ۱۳۹۹)
۷۰. تغییرات رفاه و مصرف ایرانیان و سیاست پیشنهادی حمایت غذایی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مهر ۱۳۹۹)
۷۱. مقایسه تطبیقی ایران با کشورهای منطقه بر اساس سند چشم انداز بیست ساله کشور در سال ۲۰۱۹: ۲. شاخص های بهداشتی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (آذر ۱۳۹۹)
۷۲. مقایسه تطبیقی ایران با کشورهای منطقه بر اساس سند چشم انداز بیست ساله کشور در سال ۲۰۱۹: ۳. شاخص های آموزشی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (آذر ۱۳۹۹)
۷۳. نظام طبقه بندی خدمات رفاه اجتماعی بر اساس استانداردهای اتحادیه اروپا؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (آذر ۱۳۹۹)
۷۴. مجموعه گزارش های فقر، نابرابری و تعارض منافع؛ ۴. بررسی وضعیت فقر انرژی، ناکارایی در تخصیص منابع و عوامل اثرگذار؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (دی ۱۳۹۹)
۷۵. مقایسه تطبیقی ایران با کشورهای منطقه بر اساس سند چشم انداز بیست ساله کشور در سال ۲۰۱۹: ۴. شاخص های رفاهی؛ (دفتر

- مطالعات رفاه اجتماعی) (دی ۱۳۹۹)
۷۶. مجموعه گزارش های فقر، نابرابری و تعارض منافع: ۵. فقر و نابرابری در حوزه بهداشت و سلامت؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (بهمن ۱۳۹۹)
۷۷. مجموعه گزارش های اسناد پشتیبان تدوین برنامه هفتم توسعه، حوزه رفاه اجتماعی؛ ۲. تصویر ابعاد فقر در ایران؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (زمستان ۱۳۹۹)
۷۸. تصویر مصرف و رفاه خانوارهای ایرانی و سیاست های حمایتی پیشنهادی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (زمستان ۱۳۹۹)
۷۹. بررسی نظام حمایت اجتماعی کشورها؛ ۲. طراحی و پیاده سازی سامانه های هدف گیری خانوار: درس هایی از آمریکای لاتین و ایالات متحده؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (اسفند ۱۳۹۸)
۸۰. الگوی نوین سازمان و مدیریت حوزه رفاه و تأمین اجتماعی کشور؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (زمستان ۱۳۹۹)
۸۱. اقدامات معاونت رفاه اجتماعی در مواجهه با کرونا؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (فروردین ۱۴۰۰)
۸۲. چه تعداد از کودکان و نوجوانان در خانه به اینترنت دسترسی دارند؟؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (فروردین ۱۴۰۰)
۸۳. مجموعه گزارش های فقر چند بعدی: ۱. فقر مسکن؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۸۴. خلاصه گزارشات تخصصی منتشرشده توسط معاونت رفاه اجتماعی در بازه زمانی ۱۴۰۰-۱۳۹۲؛ (معاونت رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۸۵. مجموعه گزارش های فقر چند بعدی: ۲. فقر آموزشی در ایران؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۸۶. مجموعه گزارش های فقر چند بعدی: ۳. فقر بهداشت و سلامت در ایران؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۸۷. مجموعه گزارش های فقر چند بعدی: ۴. فقر استفاده از خدمات مالی در ایران (با تأکید بر شمول مالی)؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۸۸. مجموعه گزارش های فقر چند بعدی: ۵. فقر انرژی و آب در ایران (با تأکید بر شمول مالی)؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۸۹. مجموعه گزارش های پایش فقر؛ ۱. پایش فقر در سال ۱۳۹۹؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی با همکاری مرکز پژوهش های مجلس شورای اسلامی) (تابستان ۱۴۰۰)
۹۰. الزامات و ضرورت های کارآمدی نظام رفاه و تأمین اجتماعی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۹۱. گزارش شاخص پایان دوران کودکی در سال ۲۰۱۸؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۹۲. بهبود سازوکارهای تأمین اجتماعی و رفع موانع تولید ویرایش دوم) (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مرداد ۱۴۰۰)
۹۳. مبانی فقر، توزیع درآمد و تخریب محیط زیست (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مرداد ۱۴۰۰)
۹۴. سامانه پاسخ گویی تلفنی ۶۳۶۹ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (مرداد ۱۴۰۰)
۹۵. ارزیابی طرح بیمه اجتماعی اقشار خاص طی سال های ۱۳۹۹-۱۳۹۶ (دفتر بیمه های اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۹۶. بحران صندوق های بازنشستگی و ضرورت اصلاح (دفتر بیمه های اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)

۹۷. گسترش پول محدود؛ سیاست پولی با ارز دیجیتال بانک مرکزی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۹۸. قانون حمایت از حقوق معلولان؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی) (تابستان ۱۴۰۰)
۹۹. برنامه‌های حمایت اجتماعی از زنان؛ بخش اول: مطالعه برنامه‌های توسعه کشور (۱۴۰۰-۱۳۶۸)؛ (دفتر امور حمایتی و توانمندسازی) (تابستان ۱۴۰۰)
۱۰۰. تحصیل کودکان در خانوارهای کم‌بضاعت در شرایط دیجیتالی شدن آموزش ناشی از شیوع ویروس کرونا؛ (دفتر امور حمایتی و توانمندسازی) (تابستان ۱۴۰۰)
۱۰۱. ارزیابی فرآیند قانون فرزندخواندگی؛ (دفتر امور حمایتی و توانمندسازی) (تابستان ۱۴۰۰)
۱۰۲. ارزیابی قانون برنامه ششم توسعه کشور؛ آسیب‌شناسی میزان تحقق برخی احکام مرتبط با امور حمایتی و آسیب‌های اجتماعی؛ (دفتر امور حمایتی و توانمندسازی) (مهر ۱۴۰۰)
۱۰۳. نگاهی به سیاست‌های کاهش فقر با تأکید بر برنامه افزایش مستمری نیازمندان؛ (دفتر امور حمایتی و توانمندسازی) (پاییز ۱۴۰۰)
۱۰۴. گزارش عملکرد معاونت رفاه اجتماعی از ابتدای دولت سیزدهم؛ (معاونت رفاه اجتماعی)؛ (دی‌ماه ۱۴۰۰)
۱۰۵. بینش‌های پیشرفت اجتماعی برای چالش‌های کووید ۱۹؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (آذر ۱۴۰۰)
۱۰۶. شاخص کامیابی لگاتوم در سال ۲۰۲۰؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (بهمن ۱۴۰۰)
۱۰۷. منابع سیاست‌های حمایتی با تأکید بر مالیات بر درآمد شخصی (PIT)؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (زمستان ۱۴۰۰)
۱۰۸. طرح حمایت از کودکان دارای سوءتغذیه در ایران با مرکزیت خانه‌های بهداشت (سنین صفر تا ۶ سال) - ویرایش نخست؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (بهار ۱۴۰۱)
۱۰۹. درآمد پایه همگانی؛ چشم‌انداز اتحادیه؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (بهار ۱۴۰۱)
۱۱۰. تبدیل مدارس با فقر بالا به مدارس با عملکرد بالا در کشور؛ تأکید هم‌زمان بر شناسایی مدارس با فقر بالا و مدارس با عملکرد ضعیف آموزشی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (پاییز و زمستان ۱۴۰۰)
۱۱۱. اثر یارانه‌های معیشتی بهار ۱۴۰۱ بر ضریب جینی و توزیع درآمد؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (خرداد ۱۴۰۱)
۱۱۲. طرح حمایت اجتماعی مدرسه محور (حامد)؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (تابستان ۱۴۰۱)
۱۱۳. بررسی الگوی رفاهی مصرف‌گاز طبیعی در مشترکین خانگی؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (تابستان ۱۴۰۱)
۱۱۴. مجموعه گزارش‌های عملکرد برنامه مقابله با فقر مطلق؛ ۳- عملکرد استان‌ها در شناسایی و ثبت نیازمندان؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (تابستان ۱۴۰۱)
۱۱۵. نظام حمایت اجتماعی برزیل؛ (دفتر مطالعات رفاه اجتماعی)؛ (تابستان ۱۴۰۱)

طرح مشاغل عمومی حمایت از بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی

یکی از کارکردهای مهم نظام‌های حمایتی این است که برنامه‌های حمایتی برای هر گروه جمعیتی را متناسب با شرایط آن گروه طراحی کند. یکی از برنامه‌های حمایتی شناخته شده در نظام‌های حمایتی دنیا، برنامه‌ی مشاغل عمومی است. این برنامه از جنس سیاست‌های حمایتی و نه اشتغال‌زایی است و در آن با تأکید بر بهبود معیشت گروه هدف، تلاش می‌کند تا پرداختی حمایتی را در ازای انجام کاری صورت دهد. به طور کلی در طرح‌های مشاغل عمومی، سیاست‌گذار برخی مشاغل را که از نوع پاره‌وقت بوده و دارای منفعت عمومی است به بیکاران پیشنهاد داده و بابت آن دستمزدی پرداخت می‌کند. هدف از این کار بهبود وضعیت معیشت کارگران است اما در کنار آن منفعتی نیز برای عموم کشور حاصل می‌شود. بنابراین در این طرح حتی ممکن است دستمزد پرداختی متناسب با کار انجام شده نباشد، اما از آنجایی که هدف اصلی حمایت معیشتی است، انجام آن توجیه پذیر خواهد بود. تلاطم‌های دهه‌ی ۹۰ شمسی (نرخ تورم بالا و نرخ رشد اقتصادی پایین) و همه‌گیری ویروس کرونا، مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم را افزایش داد. در چنین شرایطی بیکاران و کارگران مشاغل غیررسمی بیشترین آسیب را خواهند دید. از میان جمعیت بیکاران موجود، برآورد می‌شود که تعداد بیکاران دارای تحصیلات دانشگاهی زیر ۴۰ سال در کشور در سال ۱۳۹۹، در حدود ۷۱۱،۱ هزار نفر باشد. بخشی از این جمعیت تا حدی با مشکلات معیشتی روبه‌رو خواهند بود. از این رو وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در راستای مسئولیت‌های تعریف شده در حوزه‌ی رفاهی ذیل بند ب ماده ۱۶ قانون ساختار جامع نظام تأمین اجتماعی، طرح اشتغال عمومی برای فارغ التحصیلان بیکار زیر ۴۰ را پیشنهاد می‌دهد.

این طرح هر چند با هدف بهبود وضعیت معیشت این گروه جمعیتی طراحی شده اما افزایش توانمندی‌های آنان نیز از هدف اصلی طرح است. طرح مشاغل عمومی در نظر گرفته شده در این برنامه متناسب با توانایی‌های فارغ التحصیلان بیکار، تدریس به دانش‌آموزانی است که به علت آموزش مجازی در دوران شیوع بیماری کرونا، از تحصیل بازمانده یا آموزش کم‌کیفیتی دریافت کرده‌اند. محتمل است که ذینفعان طرح (بیکاران تحصیل کرده، زیر ۴۰ سال) در آغاز امر قادر به تدریس نباشند، لذا ۱۰ الی ۲۰ ساعت دوره‌ی آموزشی برای ذینفعان طرح پیش‌بینی شده است. شرکت در کلاس‌های آموزش تدریس خصوصی برای شرکت‌کننده (فرد بیکاری که در طرح شرکت کرده) رایگان است. طرح حاضر دارای ۵ مرحله‌ی اصلی است که با جلب همکاری وزارت آموزش و پرورش و سایر نهادهای مرتبط، نیازسنجی و شناسایی اولیه دانش‌آموزان گروه هدف آغاز می‌شود. پس از آن به تعیین دقیق گروه هدف (دانش‌آموزان و مدرسان) می‌انجامد در ادامه حمایت از مدرسان (در قالب پرداخت حق الزحمه) و دانش‌آموزان (در قالب ارائه آموزش) صورت خواهد گرفت و در آخر ارزیابی طرح انجام می‌شود.

